

Roots@Groningen

VOORHEEN HUPPELDEPUP

Afdelingsorgaan Nederlandse Genealogische Vereniging
Afdeling **Groningen** - jaar **2009** - jaargang **16** - nr. **3**

Roots@Groningen

wordt uitgegeven door de NGV (Nederlandse Genealogische Vereniging) afdeling Groningen en verschijnt drie keer per jaar.

Abonnementen

Roots@Groningen wordt gratis toegestuurd aan de leden van de NGV afdeling Groningen.

Overige leden van de NGV kunnen zich abonneren middels een bijkomend of gezinslidmaatschap (à € 9,00 per afdeling/lidmaatschap) van de afd. Groningen.

Dit kunt u aanvragen bij de landelijke ledenadministratie: NGV, Postbus 26, 1380 AA te Weesp.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de afdelingssecretaris.

Andere belangstellenden kunnen een los abonnement nemen op Roots@Groningen door overmaking van een bedrag van € 9,00 op girorekening 556 30 62 t.n.v. NGV afdeling Groningen te Ten Boer onder vermelding van 'Abonnement Roots@Groningen'.

Opzeggen van losse abonnementen schriftelijk **vóór 1 november** van het lopende jaar.

Oude nummers en jaargangen

Losse nummers 2005 t/m 2008 kosten € 3,00 en volledige jaargangen € 9,00, inclusief porto.

Losse nummers van eerdere jaargangen, voor zover voorradig, kosten € 1,00 per stuk en volledige jaargangen € 2,00. Dit alles bij afhalen en dus exclusief porto.

Deze kunnen besteld worden door het verschuldigde bedrag over te maken op de hierboven genoemde girorekening o.v.v. de gewenste nummers en/of jaargangen.

Schrijvers-exemplaren

Schrijvers van artikelen krijgen een auteursexemplaar. Meerdere exemplaren te verkrijgen tegen een gereduceerd tarief, mits vooraf aangevraagd.

Kopij voor Roots@Groningen

Kopij voor het volgende nummer **uiterlijk begin november 2009** toesturen aan het redactieadres:

Snelliusstraat 28, 9727 JN Groningen

of via e-mail redactie@groningen.ngv.nl.

Enige spelregels

- Auteurs van artikelen en genealogische publicaties geven door het inzenden toestemming tot publiceren in zowel Roots@Groningen als op de website van de NGV-afdeling Groningen, tenzij de auteur bij inzending uitdrukkelijk een voorbehoud maakt.
- Het spreekt vanzelf dat kopij grotendeels betrekking dient te hebben op Groningen.
- Bij voorkeur insturen via e-mail, op floppy (met een afdruk) of duidelijk geschreven/getypt.
- Hoewel we uiteraard blij zijn met elke inzending, worden meerdere bijdragen van één inzender verspreid over diverse nummers van Roots@Groningen.
- Artikelen kunnen door de redactie (na overleg met de auteur) worden bewerkt/ingekort.

Verantwoordelijkheden

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de stukken die zijn voorzien van een naam.

De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren, te redigeren, in te korten en enigszins aan te passen evt. in samenspraak met de schrijver van het artikel.

Eerder en elders gepubliceerde artikelen worden niet geplaatst.

Artikelen worden opgenomen in volgorde van ontvangst en/of belangrijkheid, dit alles ter beoordeling van de redactie.

Advertenties

Indien u een advertentie wilt laten opnemen in de volgende Roots@Groningen, wordt u uitgenodigd te informeren naar de zeer interessante advertentietarieven bij de penningmeester.

Advertenties met een genealogische inhoud (door de redactie te bepalen) en een lengte van maximaal 10 regels kosten € 5,00 voor leden en € 8,50 voor niet-leden. Maximaal één plaatsing per jaar. Indien gewenst kan de advertentie tevens op het "prikbord" van onze website worden geplaatst voor € 2,50 extra. Totaal derhalve voor € 7,50, resp. € 11,00.

Website NGV afdeling Groningen:

<http://groningen.ngv.nl>

Inhoud Roots@Groningen

Voorwoord	68
Mededelingen	68
Afdelingsprogramma + Agenda .	70
Genealogisch voorstellen.	72
Hobby uit hobby + De foto van:	
Harry Timmer	73 en 76
Amerika wordt King in Amerika . .	75
Naamslijsten XXI, Gildebreeders	
timmerlieden en steenmetselaars-	
gilde, 1732	77

september 2009, jaargang 16 nr. 3

Raadsel Catharina Adelheid (2) . .	78
Onderzoek in Duitsland: Mulder . .	78
Meerlingen in gem. Oldehove . . .	80
De teerlinck is geworpen?	82
Aanzet tot moord	84
Stamreeks familie Thools	88
Allemaal@digit@@l (nr. 28)	94
Boekenrubriek	98
Nieuws van de archieven.	99
Vragenrubriek	100

Voorwoord

Antonia Veldhuis, redacteur

Lieve lezers,

Als scheidend redactielid is dit mijn laatste voorwoord.

Na 16 jaargangen stop ik er mee.

Van de werkers van het eerste uur (Henk Hartog, Kees Hessels, Thijs IJzerman, Antonia Veldhuis) is nu alleen Henk Hartog nog over. Hij wordt terzijde gestaan door Johan Waterborg en Klaas Niemeijer. Er is dus een plaats vacant.

Lijkt het u leuk redactiewerk te doen, dan is een belletje of mailtje naar bestuur of redactie voldoende. Hetzelfde geldt voor informatie over deze functie, we geven die graag.

Tussen de honderden lezers van Roots@Groningen zitten vast ook wel een paar mensen, die altijd al een voorplaat hadden willen ontwerpen en uitvoeren en op deze kans hebben gewacht. Die is er nu. Volgend jaar maak ik hem eventueel nog, maar daarna mag een ander het doen. Ook hiervoor: neem even contact op.

In dit nummer mijn laatste Hobby uit Hobby: GenLias vrijwilliger Harry Timmer. Hobby uit Hobby wordt overgenomen door Klaas. We hebben een lijst(je) met namen van potentiële kandidaten, maar daar kunnen natuurlijk altijd nog een paar mensen bij. Weet u iemand die vanuit genealogie een hobby kreeg die minstens evenveel tijd in beslag neemt: stuur de naam.

Genealogisch voorstellen wordt voortaan solo gedaan door Johan.

Ik blijf in beeld met de rubriek Allem@@! digit@@!. Wel stopt mijn corrector Bert Kransen ermee. We deden enkele tientallen artikelen samen. Bert: bedankt! Bij deze dus nog een oproep: is er een lezer die het aardig lijkt om de rubriek goed door te lezen op stijl- en taalfouten en de links en werking ervan wil controleren? Twee zien meer dan één. Neem even contact met me op. Tips voor de digit@@!s blijven natuurlijk welkom.

Artikelen blijf ik uiteraard ook schrijven. In dit nummer is dat "Aanzet tot moord", geïnspireerd op Joop van Campen zijn vertaalwerk van criminele sententies van Gedeputeerde Staten. Zie hiervoor ook onze homepage: <http://groningen.ngv.nl>.

Rest me nog u veel leesplezier toe te wensen met deze laatste Roots van dit jaar.

Het was leuk voor u te werken en ik wens mijn opvolger (m/v) evenveel plezier ermee!

Veenkoloniale Voorouderdag te Veendam op 6 maart 2010

Op zaterdag 6 maart 2010 organiseert onze afdeling samen met het Veenkoloniaal Museum en het RHC Groninger Archieven een **Veenkoloniale Voorouderdag** in het Veenkoloniaal Museum in Veendam. Het wordt een kijk- en doedag met een informatiemarkt en workshops over historische en genealogische onderwerpen.

In het museum is op allerlei manieren te zien hoe mensen hier hebben geleefd en gewerkt en hoe het veen van vroeger is ontwikkeld tot het gebied zoals wij het nu kennen. Voor kinderen (en kleinkinderen) is hier te zien hoe misschien ook hún voorouders hier geleefd hebben.

In het volgende nummer van ons blad komen we met meer informatie, maar reserveert u alvast deze datum.

Afdelingsprogramma en agenda

Johan Waterborg en Eilko van der Laan

Afdelingsprogramma

Alle afdelingsbijeenkomsten in deze periode vinden plaats in de **Groninger Archieven, Cascadeplein 4 te Groningen**, in het verlengde van het Hoofdstation tussen het Emmaviaduct en het Hoornsediep; vijf minuten lopen vanaf bus- en NS-station. Toegang is gratis.

Dinsdag 10 november 2009

Aanvang : 19.30 uur (vanaf 19.15 uur verzamelen in de hal)

Thema : Afdelings-Leden-Vergadering

Agenda :

1. Opening en vaststelling van de agenda
2. Mededelingen
3. Notulen Afdelings-Leden-Vergadering van 7 april 2009
4. Begroting 2010
5. Algemene Vergadering (AV): terugblik op de AV van 25 april 2009, voorbereiding op de AV van 28 november 2009
6. Wat verder ter tafel komt
7. Rondvraag en Sluiting

De agendastukken worden op de Afdelings-Leden-Vergadering ter inzage gelegd. U kunt zich ook op deze vergadering voorbereiden door de stukken van te voren telefonisch, schriftelijk of per e-mail aan te vragen bij de secretaris dhr. E.F. van der Laan, e-mail: secretaris@groningen.ngv.nl.

Woensdag 18 november 2009

Aanvang : 20.00 uur (zaal open 19.30 uur)

Thema : *Genealogisch onderzoek in het gemeentearchief, mogelijkheden en moeilijkheden*

Spreker : dhr. Jeroen Hillenga, streekarchivaris

Behalve het bevolkingsregister en de akten van de burgerlijke stand bevatten gemeentearchieven nog vele andere stukken die gebruikt kunnen worden voor het doen van genealogisch onderzoek. Aan de hand van een aantal voorbeelden zal Jeroen Hillenga laten zien welke stukken dat zijn en welke genealogische gegevens daarin aangetroffen kunnen worden. Ook zal de heer Hillenga iets vertellen over de moeilijkheden die men tegenkomt bij het doen van genealogisch onderzoek in gemeentearchieven en hoe die het best te ondervangen zijn.

Zaterdag 12 december 2009

Aanvang : 13.30 uur (archief geopend van 10-16 uur)

Thema : *Een Europees geallieerd leger (De King's German Legion)*

Spreker : dhr. Jos Kaldenbach

De King's German Legion (1803-1815) werd door koning George III, die ook Keurvorst van het grote koninkrijk Hannover was, opgericht om Hieronymus (Jerome) Napoleon (broer van "onze" Lodewijk) te verdrijven. Gepoogd werd eerst alleen Hannoveranen van het opgeheven leger te recruteren, maar die waren er te weinig, waardoor het een Europees huurleger werd, met o.a. 771 man uit de Nederlanden. Zij vochten in heel West- en Zuid-Europa, o.a. Denemarken, Iberië, Italië, Walcheren, Waterloo enz. Van de in totaal 26.000 man zijn verschillende archieven bewaard gebleven. Zo

zijn er inschrijvingslijsten van de paymasters in Hannover te vinden, waarvan Jos Kal-denbach er 4500 uit de periode 1806-1813 heeft beschreven, met alle signaleringen, geboorteplaats en -land, leeftijd, beroep en alle andere relevante militaire gegevens. Deze worden met behulp van een beamer vertoond. De interessantste zijn natuurlijk de soldaten uit de King's German Legion van 1806-1812, die volgens opgave uit Groningen komen. Enkelen van hen zullen de revue passeren tijdens deze lezing.

Agenda

- 7 okt. Op woensdagavond 7 oktober spreekt in de Groninger Archieven stedenbouwkundige Okko Kloosterman over **Beschermde dorpsgezichten in Groningen**. De lezing wordt georganiseerd door *Monument & Materiaal*.
- 17 okt. Op zaterdag 17 oktober wordt de **Dag van de Groninger Geschiedenis** weer georganiseerd. Dit is hét evenement voor iedereen die belangstelling heeft voor de cultuurgeschiedenis van onze provincie. Het thema van de dag en de landelijke Week van de Geschiedenis (17 t/m 25 oktober) is dit jaar "Oorlog en Vrede". De Dag van de Groninger Geschiedenis vindt weer plaats in en rond het gebouw van de Groninger Archieven. De organisatoren zijn al weer druk doende met de voorbereiding van een programma met tal van activiteiten en invalshoeken.
- 21 okt. Jan van den Broek houdt op woensdagavond 21 oktober in de Groninger Archieven een lezing over **Verdugo en de Groningers** naar aanleiding van zijn uitgave van het verslag van deze laatste Spaanse stadhouder voor de reductie; deze lezing wordt georganiseerd door Stad & Lande.
- 1 nov. Op zondag 1 november 2009 wordt in Frederiksoord een **Vrije Kolonistendag** gehouden. Bedoeld voor iedereen die is geïnteresseerd in de landbouwkoloniën voor armen die de Maatschappij van Weldadigheid rond 1820 oprichtte in Frederiksoord, Willemsoord en Wilhelminaord. De Vrije Kolonistendag duurt van 11 tot 17 uur en wordt georganiseerd door de Maatschappij van Weldadigheid, het Drents Archief, Wil Schackmann (auteur van *De proefkolonie*) en de gemeente Westerveld in het kader van het project 'Duusternis en Laokeblad'. De toegang is gratis. Het evenement vindt plaats in vier dicht bij elkaar gelegen locaties: museum De Koloniehof, het gebouw Inforum, hotel Frederiksoord en Huis Westerbeekslot. Er zijn lezingen, talkshows en documentaires over de koloniën, en het Drents Archief is aanwezig met archiefmateriaal voor mensen die onderzoek willen doen. Nadere informatie over het programma is te vinden op het internet-adres www.kolonistendag.nl

BOEKHANDEL GODERT WALTER

Oude Ebbingestraat 53

9712 HC Groningen

Email: gwalter@noord.bart.nl

Tel 050-312 25 23

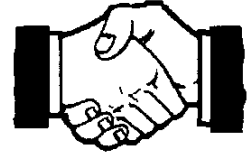
Fax 050-318 66 30

De specialist in het Noorden voor Groningana

Genealogisch voorstellen

Johan Waterborg en Antonia Veldhuis

In deze rubriek komen (nieuwe) leden aan het woord die zich voorstellen, vertellen aan welke namen ze werken en wat hun andere hobbies zijn. Wilt u zich ook voorstellen: Mailtje, briefje of telefoontje naar waterborg@kpnplanet.nl (voor adres en telefoonnummer: zie omslag) en u staat hier een volgende keer.

Digna Cusell-van Asselt schreef ons het volgende: “Als nieuw lid van NGV-afdeling Groningen wil ik mij graag aan u voorstellen. Mijn naam is Digna Cusell-van Asselt woon momenteel in Tilburg (dcusell@hotmail.com). Sinds een jaar of tien doe ik onderzoek naar familie in (voornamelijk de stad) Groningen. Op dit moment zijn (waarschijnlijk!) mijn verst gevonden voorouders Albert Jans & Jantjen Engels, gehuwd in Groningen in 1722.

Hun kinderen gaan met de naam Huisinga door het leven. Niet voor lang, want al snel komen we via De Groot, Wilkens, bij de uitgebreide familie Veenhoff terecht. De kinderen van Jochem Huisinga noemen zich vervolgens: Jochums of Alberts (naar Albert Jochums, ged. 1764 Groningen). Bij deze naam is ooit mijn zoektocht begonnen. Mijn grootvader was Gerard Alberts, geb. 7-7-1879 in Groningen. Mijn boom staat; nu ben ik bezig de takjes en blaadjes te verzamelen en dat doe ik hoofdzakelijk via internet.

Tot vorig jaar heb ik meegewerkt aan het project GenLias in het Nationaal Archief in Den Haag. Momenteel doe ik als vrijwilliger mee aan het digitaliseren van familie-advertenties voor het CBG.

Naast genealogie (mijn winterhobby) ben ik 's zomers in de tuin te vinden.”

Margriet van Oostrum stelt zich voor: “Als jong meisje was ik al geïnteresseerd in familie: wie waren de opa en oma van mijn moeder, wie waren daar weer de ouders van? Maar eigenlijk heb ik daar nooit iets mee gedaan. Ik had al hobbies zat: sporten, handwerken, buiten zijn en lezen. Later, toen ik ouder werd, kwam daar een (zware) studie bij en een bijbaantje.

Eigenlijk kwam het niet in mij op om met stamboomonderzoek te starten. Totdat ik ging samenwonen in 1998 en wij een internetaansluiting kregen. Ineens ging er een wereld voor me open, ook op genealogiegebied. Ik kon een programma installeren waar ik mijn gegevens in kwijt kon. Dat was een stuk makkelijker dan allemaal losse A4-tjes.

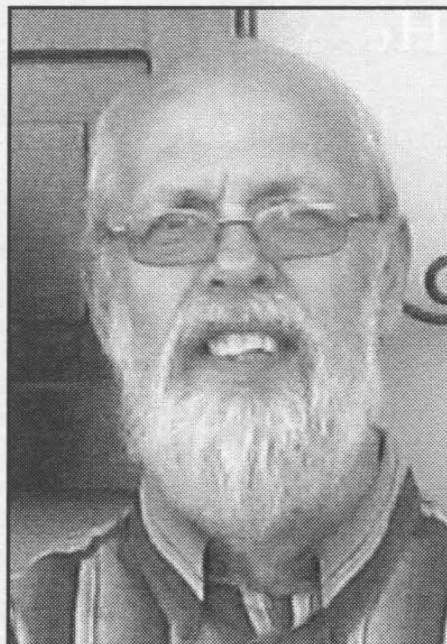
Ik ben geboren en getogen in Veendam. Mijn ouders komen uit Veendam en Wildervank. Hun ouders en grootouders komen ook uit die plaatsen of uit de omliggende, zoals Muntendam. Je kunt wel stellen dat mijn familie al generaties lang in Oost-Groningen woont.

De namen van mijn overgrootouders zijn, van vaderskant: Meijer, Richters, Van der Veen en Woortman; van moederskant: Venema, Wijnholt, Sikkens en Witting.”

Hobby uit hobby. Harry Timmer en ...

Antonia Veldhuis, Veenwouden

In deze rubriek vertellen lezers over hun hobby. Dat is dan niet de genealogie, maar een bezigheid die daaruit is ontstaan en intussen minstens evenveel tijd in beslag neemt. Deze keer draaien we het om: genealogie die uit een andere bezigheid is ontstaan. Ik heb de vragen gemaild, de antwoorden liet ik zo veel mogelijk onveranderd. Wilt u ook in deze rubriek, mail of schrijf mij: kenjniemeijer@planet.nl.

- **Vertel wat over jezelf. Leeftijd, woonplaats, beroep, partner, alles wat je kwijt wilt.**

In 1944 ben ik in Utrecht geboren uit Groninger ouders. Direct na de bevrijding ben ik dan ook in de Martinikerk gedoopt. Als kind kwam ik geregeld in Groningen bij mijn grootouders. Via Zwolle, waar ik als onderwijzer ben begonnen, kwam ik in 1974 naar Groningen. Ik ben gehuwd met Tineke Mud en heb een dochter en een zoon.

- **Hoe lang doe je aan genealogie, hoe is die hobby ontstaan?**

Omstreeks 1974 kreeg ik de genealogie van mijn familie in handen zoals die staat in Gruoninga 1972. Na de geboorte van mijn kinderen heb ik aan de hand van deze al bestaande genealogie een stamboom getekend en aangevuld met gegevens van de familie van mijn vrouw, voor zover we die via de familie konden achterhalen. Door mijn werkzaamheden in het onderwijs kwam ik er niet toe zelf verder onderzoek te gaan doen.

Als vrijwilliger ben ik, inmiddels al weer 10 jaar geleden, bij de Groninger Archieven begonnen voor GenLias met het invoeren van gegevens van Uithuizen en Uithuizermeeden. Uit deze plaatsen komt de familie van mijn moeder (Zwart/Bultema) en daar wist ik helemaal niets van. Al invoerende verzamelde ik allerlei gegevens over alles wat mogelijk familie was. Daarnaast volgde ik op het archief de nodige cursussen om mij de wijze van onderzoeken eigen te maken. Het bewaren op papier werd zo langzamerhand onoverzichtelijk en toen heb ik het genealogieprogramma PROGEN aangeschaft. Nu was alles makkelijker aan elkaar te plakken.

- **Hoeveel tijd neemt het intussen in beslag en wat vind je eventuele partner daarvan?**

Mijn partner is zelf ook als vrijwilliger bij het GenLias-project betrokken. Daarnaast is zij zelf ook met genealogie bezig. Het leuke zit hem in het puzzelen en het bij elkaar zoeken van de juiste personen en hun relaties. Regelmatig hebben we ook Tresoar bezocht om Friese families uit te zoeken. Een groot deel van onze tijd besteden we aan genealogie.

- **Wat is het leukst, meest bijzondere wat je hierbij tegengekomen bent?**

Het meest bijzondere is moeilijk aan te geven. Maar dagelijks kom je "leuke" dingen tegen. Eén ervan heeft gestaan in HuppelDePup jrg. 12 nr. 3, 2005 over een lijk in het Reitdiep. Dit werd achter het schip aan meegenomen naar de stad. In de huwelijksbijlagen, die we er bij het invoeren meestal bij hadden, kwam ik regelmatig "leuke" verklaringen tegen voor scheiding of voor de weigering van een huwelijk door één van de ouders.

Het Veenkoloniaal Museum in Veendam . . .

het meest verrassende museum van het noorden !

Sinds oktober 2004 zitten wij in het nieuwe Cultuurcentrum Van Beresteijn.
Onze permanente expositie over de Veenkoloniën
is geheel aangepast.

Wij kunnen nu op professionele wijze uw familiereünie
of personeelsuitje verzorgen.

Ook verzorgen wij lezingen over bijv. Vervening in het noorden,
Kapiteinsvrouwen aan boord, Van Snabbeschuit tot Coaster
of over de Landbouw / Industrie.

Veenkoloniaal Museum

Museumplein 5, Veendam, tel 0598 364224
www.veenkoloniaalmuseum.nl

- ***Werk je digitaal, waar staat je computer?***

Mijn pc staat op onze werkkamer, die vol staat en ligt met losse papieren, mappen, boeken etc. over genealogie.

- ***Kom je nog toe aan genealogie en ander hobby's. Wat zijn die andere hobby's.***

Naast mijn vroegere werk was ik veel bezig met klussen bij deze en gene: schilderwerk, behangen, meubels maken, parket leggen etc. Dat is langzamerhand wat minder geworden en gebeurt nog maar af en toe. Naast drie dagen per week op het archief ben ik thuis bezig met mijn eigen familieonderzoek. Van alle ooms en tantes heb ik de stambomen uitgezocht. Veel gegevens krijg ik al invoerend op het archief onder ogen. Voor gegevens van elders ben ik aangewezen op internet of een bezoek aan het archief in Leeuwarden, Nijmegen of Arnhem.

- ***Wat kunnen de lezers voor jou betekenen en andersom?***

Bij het GenLiasproject houd ik mij bezig met invoer van gegevens, maar ook met het nakijken van door thuiswerkers ingevoerde akten. Doordat kopieën van de akte niet altijd leesbaar waren staan er regelmatig vraagtekens, maar ook leesfouten in de ingevoerde gegevens.

Verder houd ik mij bezig met het corrigeren van fouten in GenLias/Alle Groningers na foutmeldingen. Wij streven ernaar de gegevens zo juist mogelijk in GenLias en Alle Groningers te plaatsen. Dat is een illusie. We staan dan ook open voor foutmeldingen. Komt men mogelijke fouten tegen en wil men dit melden, stuur dan zoveel mogelijk gegevens op. Het komt regelmatig voor dat de probleemstelling zo summier is dat wij eerst onderzoek moeten doen naar wat er bedoeld zou kunnen zijn. Dat is echter nogal tijdrovend en dus niet de bedoeling.

We proberen op alle mail te reageren met de vermelding van de door ons aangebrachte verbeteringen, maar ook aan te geven dat menig zgn. fout zo in een akte voorkomt. Regelmatig ontvangen we daarna een reactie met een bedankje voor de vlotte afhandeling. Dit is, zo heb ik begrepen, lang niet bij alle archieven het geval.

- ***Zit je nog met een brandende vraag betreffende genealogie of de hobby waarover je vertelde?***

Ik vraag mij af of het voor iemand die zelf aan het zoeken is naar familieleden wel zo leuk is om een genealogie van zijn of haar familie op internet te vinden. Dat kan betekenen dat men zijn eigen onderzoek wel kan stoppen, want het is allemaal al uitgezocht. Wel zal men nog de gegevens willen controleren. Via scans waarvan er steeds meer verschijnen wordt dat steeds eenvoudiger. Aan degenen die na ons komen wordt een hobby ontnomen. Zij zullen hooguit erop kunnen voortborduren.

Amerika wordt King in Amerika.

“Dat (...) **Luitje Amerika**, in den jare 1823, ongehuwd, zijne woonplaats Hoogezand heeft verlaten (...) ten einde op een oorlogschip bij de Nederlandsche Marine in dienst te treden. Dat genoemde Luitje Amerika volgens van hem in den jare 1829 ingekomen berigt van het Hollandsche schip is overgelopen op een Noord Amerikaansch schip, alwaar hij onder den naam van “Jozef King” in dienst was getreden. Dat volgens later ingekomen berigt, genoemde Jozef King op den 14 februarij 1837 te Port Mahon op het Amerikaansch schip, zijnde een korvet genaamd “John Adams” was overleden.”

Bron: Arrondissementsrechtbank Groningen, toegang 883, inv.nr. 1312, aktenr. 5401, d.d. 9-8-1864; citaat uit rekwest van zijn oomzegster Meike Hofkamp. Gevonden door Henk Hartog.

Wier op waf reijpostillert. Wyke Willem
Op. Ercebisdom de Remonstrantie Sijnde overtuigd met een allegorische
kerk en de Remonstrantie Heer pastoor J. Bergeius pastoor van de kerk
als diaken berent. Inder als diaken van de kerk en de kerk
sacken gekopen bij de kerkvereeniging arme recht geaccordeert. Alleen
d'ingelij den 11ten Junij 1793.

Wachtende de Mercurij den 11ten Junij 1793.
re saccharin Annuus 1793.

Stappendich
Nichter

Processtuk juni 1743 van Wupke Willems, de stammoeder van mijn familie Timmer

Naamslijsten

Willem G. Doornbos, Groningen

XXI

Gildebroeders van de timmerlieden en steenmetselaarsgilde, 1732

Op de requeste van de vaandrigh Assies en consorten in qlte. als bij versterff van de olderman der timmerlieden en steenmetselaargilde Harmannus Frericks daartoe door de gesamentlijcke gildebroederen versoght sijnde. In wat voegen eener Jacob Pieters, nu onlangs als gildebroeder admitteert zijnde, haar Ed. Mog. bij requeste eenige enormiteiten bij wijlen de olderman en heuvelingen van gedagte gilden gepleegt heeft getragt voor te dragen, welck request met diverse onwaarheeden is opgevult, eghter dewijle haar Ed. Mog. bij het daarop verleende apointement hebben gelieven te verstaan ten einde olderman en heuvelingen soudén hebben te restitueren hetgeene boven de waarde van een halve tonne kluin en vijffentwintigh car. gulden hadden gedepenseert en genooten, voorts de advocaat fiscaal te gelasten om olderman en heuvelingen opgedagt daarover te actioneren. An welcke apostille bereidts quo ad primum membrum hebben getragt te voldoen en Jacob Pieters ten dien fine door de jongerman laten versoecken om hem nopens sijne pretensie te verstaan, schoon olderman en heuvelingen sustineren daartoe niet obligatoir te sijn, benevens de andere gildebroeders vermits vrijewillig door Jacob Peters waren versoght, daarbij komende dat sijne familie, alsmede diverse vrienden van hem, nevens de gildebroers heeft getraceert, soo dat sulcks niet alleen ten laste der remonstranten in haar qlte. soude kunnen werden gebraght, hetgeen verteert is, eghter heeft Jacob Peters, sulcks declineert en niet willen compareren, verders alle mogelijke devoir angewendt om hem vriendelijkerwijse te spreekén, hetgeen bij Jacob Peters alsints is gerefuseert. Alwaar om remonstranten nogh veel meerder redenen te ampel om alhier in desen ter neder te stellen hebbende sijn niet wetende hoe te gedragen om de persoon van Jacob Pieters maghtig te worden en sijne pretensie gewaar te worden en soo doenlijck contenteren komen te adresseren in alle uiterste gediensstigheid an haar Ed. Mog. versoeckende ten einde haar Ed. Mog. de groote goedtheyd an remonstranten in qlte. sullen gelieven te bewijzen dat de apostille bij haar Ed. Mog. in dato den 18 februarii jongst afgegeven in surcheance moge verblijven heen ter tijdt remonstranten in haar qlte. off an de ed. heer raadtsheer H. Muntinghe als haare geweese gecommitteerde off an heren gecommitteerden bij haar Ed. Mog. te nomineren de onwaarheden in Jacob Peters request ter neder gestelt mogen demonstreren en daar doen, verhoopende verders remonstranten nae exigentie der saaken nae haar Ed. Mog. goede welgevallen te worden gereguleert. ¹

Q.F.

(Was geteickent)

Albert Assies
Harm Wilkes, H.W.
Lucas Bossenga
Steven de Ruyter
Berent Kramer
Wessel Hinricks

Jan Meylof
Harmannus Vellage
Pauwel Werninck
Derck Geelichs
Huibert Willems
Jan Timons

Jan Dieters
Hindrick Roelefs
Hindrik Holthus
Jannes Pulsvoort
Willem Vellage
Pieter H. Cuiper

Geert Schultens
Lieven Kalis
Klas Hynders
Albert Brans
Harmen Martens

De h.heeren borgemeesteren ende raadt difficulteren in der remonstranten gedane versoeck pro ut jacet.

1 GrA, rnr 321, rekestboek, deel 30, 3 maart 1732

Raadsel Catharina Adelheit (reactie)

Ellen Posthuma

Het raadsel Catharina Adelheit van Henderika A. Suerink-Klöne (Jaargang 16 nr. 2) is vrij eenvoudig oplosbaar.

Ook mijn voorfamilie kwam begin 19e eeuw vanuit Artland naar Nederland. Daarbij verloren ze hun Duitse namen en zelfs plaatsnamen werden vernederlandst. Overigens waren namen als Johann Heinrich, Catharina Marie, Catharina Adelheit, Maria Adelheit en Johann Gerhard héél gebruikelijk; ze zijn ook nauwelijks uit elkaar te houden. Catharina werd Trijntje, Trien etc. en ik denk dat de mensen zelf hun naam erg graag vernederlandsten om niet al te zeer op te vallen. Wie zegt dat Catharina Adelheit mooier is dan Aaltje!? Mijn overgrootmoeder Catharina Elsabein uit het Kerspel Berge staat in de Nederlandse volkstelling als Trijntje uit Kespelberge.

Daarbij weet ik zeker dat mijn voorfamilie veel contact had met Duitsland; er is geen sprake van breuk met de ouders, de Duitse afkomst o.i.d. Het is alleen maar een kwestie van een andere taal. Zelfs de vernoeming van de kinderen gaat op de Nederlandse manier.

P.S. De achternaam Klöne en Eilermann komen ook in mijn kwartierstaat voor.

Onderzoek in Duitsland. Was het Stoffer Jans Mulder of Jan Stoffers Mulder ?

Jenny en Harry Kiewiet, jenny@harrykiewiet.nl

We zijn begin mei 2008 naar Duitsland geweest. Onze Stoffer Jans Mulder zegt uit Heiligenkirchen vandaan te komen, dat in het Lipscherland ligt. Na contact te hebben gehad met de archivaris, via e-mail, zijn we naar het archief in Detmold gegaan, omdat daar alle kerkboeken liggen.

Een leidraad was dat hij een dochter Elizabeth had. Die naam kwam niet voor in de familie van zijn vrouw, dus ik dacht: die naam moet in zijn familie voorkomen.

Dus op zoek naar Stoffer Jans Mulder, met in de familie de naam Elisabeth en je begrijpt het wel, meteen gevonden. 'Was dat maar waar': geen Stoffer Jans Mulder te vinden, geen enkele Mulder te vinden.

Wel vele Möller(s), Müller(s). En zelfs geen 'Stoffer Jans'. Wel vele Johann Christoph(s). en zelfs een met de naam Möller geboren in 1761, gedoopt in Heiligenkirchen.

Aan de hand van Stoffer Jans Mulder, zijn overlijden en de volkstelling uit 1829 had ik uitgerekend dat hij geboren moest zijn 1759-1760, maar het zou net zo goed 1761 geweest kunnen zijn.

Heette hij nu Stoffer Jans of Jan Stoffers?

Ik herinnerde mij, dat hij bij zijn huwelijk Jan Stoffers Mulder werd genoemd. Ook bij de doop en het overlijden van zijn 1^e zoon Jan en diens 2^e huwelijk wordt hij Jan Stoffers genoemd (bij de doop van andere kinderen steeds Stoffer Jans). Ik heb toen altijd gedacht: een foutje van de dominee, maar nu ik alleen Johann Christoph(ers) vond, denk ik dat de eerste dominee het goed had. Er was een aantekening bij het huwelijk dat er ook een gerechtelijk stuk was getoond, maar dat heb ik niet kunnen achterhalen, omdat men zegt dat die er niet meer zijn.

Ik denk dus dat Stoffer Jans Mulder, oorspronkelijk Johann Christoph Möller heet. Hiervan uitgaande heb ik aangenomen, dat de Johann Christoph Möller die ik uit 1761 vond onze Stoffer Jans Mulder zou kunnen zijn. Echter 100% zekerheid heb ik niet. Maar je moet ergens van uitgaan. Misschien vinden we nog eens ergens plotseling zekerheid, dat hij het wel of niet is.

In Duitsland hadden ze vanaf plm.1500-1600 al achternamen. Patroniemen werden niet gebruikt. Eveneens als één enkele voornaam, het waren er vaak twee of meer. Waarschijnlijk werd Pa altijd Stoffer genoemd (dus naar zijn tweede voornaam). En hebben de ambtenaren in Nederland, al zijn kinderen in de loop der tijd bij de geboorten deze patroniem gegeven. Maar mijn mening voor een andere.

Goed; even verderop deze Johann Christoph Möller; zijn ouders hebben we gevonden: Johan Heinrich Ernst Möller en Anna Maria Ilsabein Straten. Zij hadden vier kinderen:

- 1). Anna Amalia Elizabeth geb. 22-8-1755 gestorven 16-1-1755 [??],
- 2). Frants Heinrich Anthon geb. 11-1-1757 gestorven 17-12-1763
- 3). Johan Heinrich Conrad geb. 9-8-1759 gestorven 9-1-1764
- 4). Johann Christoph Möller geb. 7-12-1761. Drie maal het boek doorgezocht of we zijn dood konden vinden, wat niet het geval was, anders kon hij ook niet onze Mulder zijn. Beide ouders zijn in 1762 overleden; het zat ze niet mee. Alleen zo te zien is deze Johann Christoph de dans ontsprongen.

Hij moet samen met zijn broertjes Frants en Johann Heinrich in een ander gezin zijn opgevoed. Helaas zijn ook zijn broertjes Frants en Johann Heinrich in 1763 en 1764 overleden. Bleef alleen Johann Christoph over.

Even terugkomende op de naam Elizabeth, de naam Ilsabein, zoals deze moeder heet, was de voorloper van de naam Elisabeth. Ook heeft hij een zusje met de naam Elisabeth. Geen 100% garantie maar toch! Misschien klopt het allemaal.

In Nieuwe Pekela aan het kanaal waar onze Mulder woonde, woonden vele Mulders, veel van deze Mulders kwamen met hun voornamen overeen met de Möller(s) uit het Lipscherland, ik denk dat een grote groep van deze Mulder(s) met elkaar naar Nederland zijn gekomen, dus ook vele van de Mulders die er nu nog wonen zijn waarschijnlijk in de verte familie van elkaar. Als ik me echt ga vervelen ga ik daar misschien nog eens achteraan.

Als het allemaal klopt hebben we ook nog zijn grootouders en overgrootouders gevonden. Het was een hele leuke ervaring, we hebben 3½ dag in het archief gezeten, maar het was wel de moeite waard.

Een vervolg-bezoek zal volgend jaar zeker volgen.

Voor reacties en meningen op dit stukje houd ik mij aanbevolen.

Meerlingen in de gemeente Oldehove, 1871 (Dijkstra)

Petronella J.C. Elema, Groningen

In de zomer van 1871 verscheen in de Groninger Courant van dinsdag 25 juli 1871 (no. 173) een heel kort krantenberichtje van de volgende inhoud:

Niehove, 22 July [1871].

Beviel voor eenigen tijd te Kommerzijl eene vrouw van 4 kinderen, thans dient als eene zeldzaamheid vermeld te worden, dat de vrouw van H.D. alhier van drie flinke kinderen, twee zoons en eene dochter, is bevallen. En moeder en kleinen bevinden zich naar omstandigheden zeer wel.

Kommerzijl en Niehove liggen beide in de gemeente Oldehove, en ik keek eens in de geboorten van dat jaar. De verwijzing naar een vierling betrof kinderen van Thomas de Vries, een veertigjarige dagloner, die te Grijskerk 6-5-1865 was gehuwd met Anje Reitsema. De geboorte van de vier kinderen werd door de vader aangegeven, op korte termijn gevolgd door hun overlijden:

- 1 Trijntje de Vries, geb. Kommerzijl 14-6-1871 om 11 uur 's morgens, overl. aldaar 24-6-1871.
- 2 Jan de Vries, geb. Kommerzijl 15-6-1871 's avonds 10 uur, overl. aldaar 17-6-1871 's morgens 3 uur.
- 3 Pieter de Vries, geb. Kommerzijl 15-6-1871 's avonds 10 uur, overl. aldaar 16-6-1871 's morgens 3 uur.
- 4 Geert de Vries, geb. Kommerzijl 15-6-1871 's avonds 10 uur, overl. aldaar 16-6-1871 's morgens 3 uur.

Van deze kinderen bleef dus geen enkele in leven. Zou dat bij de drieling wel het geval zijn geweest? Van hen was de geboortedatum opgegeven in een vervolgbericht (Groninger Courant, no. 211, vrijdag 8-9-1871):

Als iets zeldzaams kunnen wij melden, dat j.l. Zondag in de Herv. Kerk te Niehove, door den schoenmaker H. Dijkstra drie kinderen (drielingen), geboren den 22sten Julij 1871, ter doop werden gehouden.

En inderdaad, in het doopboek van Niehove (GrA, Ned. Herv. Gem. Niehove, inv. no. 16) staat zonder nader commentaar aangegeven dat op den 3 September 1871 zijn gedoopt:

Grietje, Rombartus Tietus en Geert, drielingen kinderen van Hendrik Dijkstra en Jantje Boswijk ehel. geb. te Niehove den 22 Juli 1871. Er was dus niet echt veel haast mee gemaakt: er liggen zeven weken tussen geboorte en doop. De beide jongens stierven echter nog diezelfde herfst.

Een overzicht van dit gezin volgt hier.

I. **Hendrik Dijkstra**, geb. Kommerzijl (gem. Oldehove) 6-12-1847, schoenmaker, overl. Groningen (oud 55 jr.) 4-11-1903, zn. van Rombartus Dijkstra en Willemke Egberts Zijlstra, tr. 1. Oldehove 21-5-1869 **Jantje Boswijk**, geb. Niehove 10-2-1840, naaister, overl. Niehove (oud 33 jr.) 6-9-1873, dr. van Geert Derks Boswijk, hoofdonderwijzer, en Grietje Jans Wolters, tr. 2. Oldehove 14-5-1876 (zijn schoonzuster, met dispensatie van de Kroon) **Oukje Boswijk**, geb. Niehove 10-2-1840, overl. Groningen (oud 71 jr.) 11-5-1911.

Uit het eerste huwelijk:

- 1 **Willemke Dijkstra**, geb. Niehove 2-3, ged. ald. 6-6-1870, dienstmeid, later huishoudster, overl. na 1947, tr. 1. Ulrum 30-8-1893 **Wiebe van Ellen**, geb. De Waarden (gem. Gripskerk) 22-4-1863, stelmakersknecht (1893), kuiper (1894), overl. Zoutkamp 1-8-1894, zn. van Willem van Ellen, arbeider, en Alida Kooij; tr. 2. Delfzijl 10-5-1906 **Jan Dik**, geb. Farmsum 16-6-1867, grofsmid, overl. Delfzijl (oud 80 jr.) 14-8-1947, zn. van Jakob Dik en Grietje Stenger.

Uit het eerste huwelijk:

- a **Grietje van Ellen**, geb. Zoutkamp (gem. Ulrum) 12-1-1894, tr. Delfzijl 13-1-1921 **Geerhardus Willem Bakker**, geb. Delfzijl 11-1-1888, rijtuigverhuurder, zn. van Willem Bakker, koopman, en Auwina Hinderika Wolkamer.
- 2 **Geert Dijkstra**, geb. Niehove ('s morgens 2 uur) 22-7-1871, overl. Niehove (oud 11 weken) 7-10-1871.
- 3 **Rombartus Titus Dijkstra**, geb. Niehove ('s avonds 7 uur) 22-7-1871, overl. Niehove (oud 69 dg.) 29-9-1871.
- 4 **Grietje Dijkstra**, geb. Niehove ('s avonds 8 uur) 22-7-1871, volgt II.
- 5 **Levenloze dochter**, geb. Niehove 17-8-1872.
- 6 **Anje Dijkstra**, geb. Oldehove [sic] 30-8-1873, overl. Niehove (oud 25 dg.) 25-9-1873.

Uit het tweede huwelijk:

- 7 **Levenloze dochter**, geb. Vierhuizen (gem. Ulrum) 11-3-1879.

II. **Grietje Dijkstra**, geb. Niehove 22-7-1871, dienstbode, overl. Groningen (oud 69 jr.) 25-1-1941, tr. Groningen 8-1-1893 **Auwke Lemstra**, geb. Groningen 3-7-1870, pakhuisknecht, overl. Groningen (oud 77 jr.) 13-6-1948, zn. van Tedo Lemstra, huisschilder, en Hendrikje Teeters.

Auwke Lemstra kwam voor als pakhuisknecht, bediende, koopmansknecht en loopknecht.

Uit dit huwelijk:

- 1 **Tedo Lemstra**, geb. Groningen 27-11-1893, meubelmaker, tr. Groningen 8-5-1919 **Hindrika Berendina Noordhoff**, geb. Hornhuizen (gem. Kloosterburen), dr. van Jan Noordhoff en Klaaske Sweepe.
Hij werd ingeschreven (zowel in de geboorteakte als in het bevolkingsregister) als Theodorus, maar in beide gevallen werd dit snel gecorrigeerd.
- 2 **Hendrik Lemstra**, geb. Groningen 17-11-1894, overl. ald. 12-9-1895.
- 3 **Henderiktje Lemstra**, geb. Groningen 21-6-1896, tr. Groningen 12-10-1916 **Derk Schuur**, geb. Napels (gem. Scheemda), zn. van Harm Schuur en Marijke Kruize.
- 4 **Jantje Lemstra**, geb. Groningen 21-2-1899 (tweeling), tr. Groningen 19-12-1921 **Martinus Jacobus Klinkenberg**, geb. Hillegom 19-5-1898, tui-
nier te Opende, zn. van Johannes Klinkenberg en Anna van der Voet.

- 5 **Hendrik Lemstra**, geb. Groningen 21-2-1899 (tweeling), overl. Groningen 4-8-1899.
- 6 **Hendrik Lemstra**, geb. Groningen 31-1-1903, overl. Groningen 26-8-1903.

Het blijkt dus dat in deze afstammingslijn in elke generatie meerlingen voorkomen: Jantje en Ouktje Boswijk (1840) waren tweelingen, Geert, Rombartus en Grietje Dijkstra (1871) waren drielingen, en Jantje en Hendrik Lemstra (1899) waren weer tweelingen. Ik keek nog na of de ouders van Jantje en Ouktje zelf ook tot een meerling hadden behoord, maar dat lijkt niet het geval te zijn geweest: de doopboeken maken er althans geen melding van. Geert Derks Boswijk was geb./ged. Veendam 17-12/25-12-1808 als zoon van Derk Geerts Boswijk en Pietje Hindriks Schrage; hij was Nieuwe Pekela 22-4-1831 gehuwd met Grietje Jans Wolters, geb./ged. Niekerk (Niekerk/Oldekerk/Faan) 8-12-1807/10-1-1808 als dochter van de onderwijzer Jan Lamberts Wolters en Anje Klaassen Rietsema.

Het is in elk geval mogelijk dat er nog mensen afstammen van één van deze drieling-telgen, namelijk via Grietje Dijkstra en haar overlevende kinderen Lemstra: een zoon en twee dochters.

De teerlinck is geworpen ... of toch niet

Henk Hartog, Groningen

Ook vroeger liepen spelletjes wel eens uit de hand. Zeker wanneer er om geld gespeeld werd. Maar zelden zullen de gevolgen zo ernstig zijn als in het onderstaande geval.

Op 8 september 1680 doet het Krijgsgericht uitspraak in een door de weduwe van Jan Coman aangespannen zaak tegen "de vaendrich Helmholt" [= Berend Helmholt]. Het gericht veroordeelt de vaandrig tot het betalen van meesterloon, geleden schade en andere onkosten, omdat de vaandrig "den 27 Feb^{ri} ten huise van Frerick ten Heuvel hoer man sal' heeft doen nedervallen, waerdoor sijn been gebroocken is".

[NB het archief van het Krijgsgericht over deze periode is verloren gegaan]

Tegen deze uitspraak gaat de vaandrig in beroep en op 9 december van dat jaar vellen Gedeputeerde Staten in hoger beroep hun eindoordeel. [Staten Archief 1359]

Het aardige aan dit verhaal is de beschrijving van wat er mis ging bij het spelletje op het "verkeerbort" of "ticktackbort" (nu beter bekend als backgammon of trik-trak).

Vaandrig Helmholt, de appellant, wil herziening van het eerder uitgesproken vonnis "sustinerende dieselve sententie ergaen te zijn tegens rechte, doordien den 27 Feb^{ri} jongst ten huise van de herbergier Frerick ten Heuvel tusschen hem en Appellates Eheman een spel eerst om een schellinck en daernae om een ducaton in het verkeerbort was voorgevallen,

bij welke geschiet soude zijn, dat een teerlinck buiten 't binnen bort springende, edoch daer weederom invallende, hij Appellant hadde geoordeelt een nieuwe worp behoorde gedaen te werden, soo bij Appellates Eheman geweijgert zijnde, hadde hij sijn ingesette geldt wederom nae sich getrocken en bij 't vijer [vuur] sich gesettet, waer bij van hem Appellates Eheman was vervolgt, en nae wisseling van eenige woorden hem in sijn haijr getastet, soo dat genootsaecht was geworden sich hier door

te swencken, en oversulcx met Appellates Eheman ter aerden was coomen te vallen, sonder hem geslagen t'hebben, gelijcke uit attestatien, informatien van Geutjen Geutjens, Jan Penninck, Christopher Adams en Grietjen Jurjens soude geblijcken, waer benevens nae dat hij selver was opgestaen, is bevonden sijn been gebroocken te zijn, het welcke sustinerende immers soo wel in het opstaen als nedervallen, alsoo hij droncken zijnde, conde gebroocken zijn geweest, en (...) dat hem Aggresseur niet hadde begeert te slaen, maer het ongelijck hem werdende aengedaen soecken aff te weeren, en alsoo t'samen nedergevalen waren en niet conde bewesen werden, dat *ex dolo aut culpa* aen de beenbreucke schuldich was, allegerende tot dien fine verscheijden passagien van rechte”.

Uiteraard heeft de weduwe van Jan Coman een enigszins andere lezing van het gebeurde:

“sustinerende waer te zijn, dat haer Eheman salr op den 27 Feb^{rij} jongst ten huise van de herbergier Frerick ten Heuvel met de vaendrich Helmholt in het ticktackbort hadde gespeelt eerst om een schellinck en naederhandt om een ducaton buiten, als wanneer het spel door de smeten van twee sijzen [zessen] nae alle apparentie soude gewonnen hebben tot schade van Appellant dewelcke sulcx siende en de schade niet connende lijden sijn ingesette ducaton uit het spel hadde genomen en bij het vijer sich vervoegt,

alwaer gesocht zijnde tot redelijkheidt te brengen door goede woorden om het spel te vervolgen, en d'uitgetrockene ducaton wederom in te setten, gelijck uit attestatie van Christopher Adams, Geutjen Geutjens en Grietjen Jurjens te sien, doch niet connende obtineren haer Eheman salr verstoort zijnde geworden, hem Appellant had'aengestoten, seggende *ghij sult met mij spelen en u ducaton wederom insetten*,

daerop de woorden aenwassende, te samen handtgemien waren geworden, in dier voegen, dat Appellant Appellates Eheman (als zijnde vrij verre geadvanceert in jaeren, en bij gevolge swacker) ter aerde neder hadde gesmeten en op denselven gevallen, causerende alsoo door sijn swaerte en sterckte een ongeluckige beenbreucke aen haer Eheman, waerop dieselve tot restitutie van sijn voorige gesontheit heeft ge-ëmploijeert diverse medicijns en chirurgijns, geblijckende sulcx uit derselver declaratien, welcke alle niettegenstaende haere debuoirs aanwendende is haer Eheman een geruimen tijdt daernae coomen t'overlijden”.

Vaandrig Helmholt voert nog aan dat Jan Coman dronken was, en dat hij na het gebeurde “gewoon” is opgestaan en op de bank is gaan zitten. Daartegen verklaart de weduwe dat je ook met één been wel kunt opstaan om op de bank te gaan zitten, en dat de dronkenschap van haar man niet ter zake doet.

Uiteindelijk komt het tot een uitspraak. De “Gecom^{den} heeren Reviseurs uit de naem en van wegen d'Ed: Mog: heeren Staten van Stadt en Lande [verklaren] d'Appellant van de genomene eijsch en conclusie geabsolveert, met compensatie van costen, niettemin om redenen dienselven in honderdt Car:gl: tot profijt van het Borger Weeshuis gecondemneert”.

De weduwe krijgt dus niets, maar de vrijgesproken vaandrig Helmholt moet wel 100 gulden betalen aan het Burgerweeshuis.

Aanzet tot moord

Antonia Veldhuis, Veenwouden

In het Statenarchief¹ op de Groninger Archieven zitten onder de nummers 1350-1354 de stukken van Gedeputeerde Staten als rechtsprekend college over de jaren 1683 tot 1802. Joop van Campen vertaalde het register van criminele sententies deel 1350, de periode van 1683 tot en met 1724, en zet(te) dit op onze homepage: www.ngvgroningen.nl onder het kopje *Gedeputeerde Staten als rechtsprekend college/criminele sententies civiele personen*². 510 bladzijden veroordelingen voor moord, diefstal, overspel en desertie vertaald en omgezet naar hedendaags Nederlands. Hieronder een voorproefje van het soort "aardigheden" dat u erin kunt vinden. De schat aan informatie die in de aktes staat, vulde ik aan met gegevens uit Rechterlijk Archief III ii, stadsrekeningen, de rekeningen van de tuchtmeester³ en www.allegroningers.nl.

In september 1720 zet Aaltje Joesten, is de conclusie van de Heren Gedeputeerden in Groningen, vier mannen aan tot het plegen van moord. Haar zoon Jan Mispel, Jacob Leser (de vriend van haar dochter), Gerrit Jans en Willem Maurits gaan naar het huis van Everd Oostenrijk, wonend onder Wierum, om een diefstal te plegen. Aaltje heeft precies uitgezocht wat de meest geschikte tijd daarvoor is: 's Zondags, als de man en de knecht naar de kerk zijn. De vrouw des huizes is dan mogelijk alleen thuis. Met vier mannen moet zij wel in bedwang kunnen worden gehouden. Wil de vrouw het geld en goed niet onmiddellijk afgeven en zich verzetten, is het advies van Aaltje, dan moeten ze haar maar vastbinden. Eventueel haar ombrengen. Hetgeen ook is gebeurd. Jacob deelt de eerste klap(pen) uit. Met stok en bijl slaat hij de vrouw op haar hoofd. De anderen maken "het karwei" af. Ze gaan er vandoor met geld, zilver en linnen.

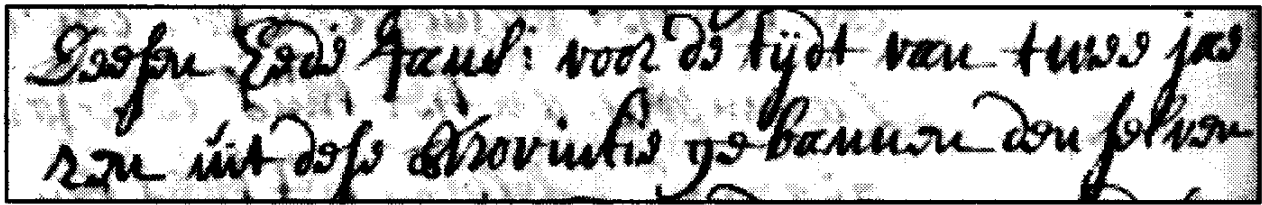
Er is in 1724 brood van Eede Jans uit Westerlee afgenomen. De pachtenaren pakten het af van zijn knecht Hendrik Jans, alias Tidden Hindrik. Eede geeft daarom op 12 april 1724 zijn andere knecht Coop Jans opdracht het terug te halen. Hij moet maar "met een kerel of wat" erheen gaan en geeft hem een geweer mee. Met hem gaan onder meer Pieter Meijnders, Philippus Joosten en Jan Jacobs Cleve. Bij dit treffen komt de chercher⁴ Jan Lammers in het veen om het leven. Hij bezwijkt onder een regen van stokslagen en schoppen van deze menigte. Met medeweten van Eede krijgen de moordenaars daarna in zijn huis een "soopje, alsof ze de zaken goed verricht hadden". Hij raadt bovendien Coop aan te vluchten en geeft hem eten en linnen mee.

Beide zetten aan tot moord. Aaltje moet dit feit bekopen met de doodstraf die men op 12 juli 1721⁵ over haar uitspreekt. Ze zal op een rad worden gezet, door de scherp-rechter aan de paal worden gewurgd en het lijk moet blijven zitten tot afschrikwekkend voorbeeld.

Eede komt er op 14 september 1724⁶ gemakkelijker vanaf. Hij wordt voor twee jaar verbannen uit de provincie Groningen en krijgt een flinke boete. Waarom dit verschil? Omdat Aaltje een arme oude vrouw was en Eede landeigenaar?⁷ En waarom krijgen

de delinquenten van beide moordzaken niet gelijke straffen?

Gegevens over de personen van het delict van 1720 en de straf die ze kregen:

Aaltje Joesten is geboren op Terschelling en ongeveer 70 jaar oud. Samen met haar dochter Hillegien wordt ze op 23 april 1721 opgepakt⁸ en in hechtenis genomen, omdat ze als vagebonden de "goede ingezetenen" grote overlast bezorgden. Aaltje hoort op 12 juli 1721 de doodstraf tegen zich uitspreken, omdat ze in 1720 het brein was achter bovengenoemde diefstal met fatale afloop. Omdat ze spioneerde, raadgevingen gaf en aanmoedigde.

Hillegien Joosten is de 21 jarige dochter van Aaltje. Ze is de "bijzit" van Jacob Leser. Zij krijgt haar straf, omdat zij in het verleden van de diefstallen van haar vriend en broer profiteerde en omdat zij in 1720 "ook niet verre" is geweest. Ze zal moeten toezien hoe de doodstraf op haar moeder wordt voltrokken en zal daarna levenslang in het provinciaal tuchthuis worden geplaatst. Daar moet ze met haar handen haar kost verdienen. Ze wordt er op 12 februari 1722 geplaatst en overlijdt er op 29 juni 1736, op de leeftijd van 36 jaar.

Jan Joesten, alias **Jan Mispel** woont in 1720 in Oosterwijtwerd. Hij is de zoon van Aaltje, geboren op Terschelling in Friesland en oud 19 of 20 jaar. Hij wordt op 27 december 1720 ter dood veroordeeld voor zijn aandeel in bovengenoemde moord⁹.

Ondanks zijn jonge leeftijd heeft Jan een respectabel crimineel verleden. Gegeseld is hij onder andere in Aurich, Groningen en Uithuizen. Gevangen zat hij onder meer in Pekela, in de toren in Zuidbroek en 16 dagen in 1714 en 56 dagen in 1715 bij de Stadsgeweldige in Groningen. Ook was hij meermalen verbannen uit Groningen. Diefstallen pleegde hij onder andere in Andel, Bedum, Garsthuizen, Kropswolde, Oost-Friesland en Sauwerd. Een paar maal bond hij daarbij mensen vast, één keer hielp hij een vrouw vermoorden. De laatste tijd verkeerde hij vaak in gezelschap van Jacob Leser, met wie hij samen op het dievenpad ging.

Zijn straf: Na radbraken door de beul wordt zijn hoofd op een staak geplaatst tot afschrikwekkend voorbeeld voor anderen.

Jacob Leser is op 27 december 1720 ongeveer 38 of 39 jaar en geboren in Biervliet in Zeeland. Hij trouwt, als soldaat onder kapitein Adriaen Bothenius, op 15 april 1705 in Groningen met Metien Jans. Ze wonen bij de doop van de kinderen Albertie (1710, jong overleden), Jacobus v.d. Linden (1712) en Albertje (1714) in de Jonkerstraat (aan de Wal) in Groningen. Bij de doop van Jan in 1716 is het adres Herenkamers. Jacob is al (in ieder geval) vanaf 1711 een bekende van justitie. Hij pleegde huisbreuk, diefstallen, verkocht gestolen goed, perste mensen af, was veelvuldig dronken, bedelde, pleegde geweld en verstoorde de rust. Ondanks straffen zoals geselen (o.a. in 1711 in Assen), gevangen zitten bij de stadsgeweldige in Groningen (januari en november 1714 en 1715), tuchthuis (in 1714, 1715 en 1716) en verbanning met zijn vrouw en kinderen gaat het van kwaad tot erger. Hij breekt uit detentie (1716) en komt na verbanning terug in Groningen. Hij steelt ondermeer winkelwaar, emmers, schapen, kaas en spek. Uit de kerk van Sappemeer ontvreemdt hij twee zilveren kelken, die hij in Steenwijk verkoopt. Hij hoort op dezelfde dag als Jan Joesten zijn doodvonnis

uitspreken. Ook hem wacht de straf van te worden geradbraakt. Ook zijn hoofd zal op een staak komen als exempel voor velen.

Gerrit Jans en **Willem Maurits** worden ook genoemd als mededaders van de moord in 1720. Een proces waarin zij genoemd worden vond ik (nog) niet.

De personen van het delict van 1724 worden op 14 september veroordeeld. Dit zijn: **Eede Jans**, trouwt op 20 juli 1721 in Westerlee met Trijntien Everts van Pekela. Hun zoon Evert wordt daar op 4 oktober 1722 gedoopt, gevolgd door Remke op 5 november 1724. Bij de doop zal Eede waarschijnlijk niet aanwezig zijn geweest. Naast de twee jaar verbanning moet hij 9 maal 80 daler betalen en de kosten van alle gevallen. Hij is terug (geweest) op 11 mei en 4 juni 1725, hij tekent dan aktes in Westerlee. Ook (nog) in 1726 is hij thuis, zoon Jan wordt gedoopt op 12 januari 1727. Eede Jans is voor 1730 overleden, zijn weduwe hertrouwt op 12 februari 1730 in Westerlee met Reinder Pieters van Noordbroek¹⁰, in 1734 met Frerik Haijkens en in 1744 met Egbert Hemmes.

Lodewijk uit Onstwedde is een knecht van Eede Jans. Op bevel van zijn baas ging hij mee om het brood terug te halen. Zijn straf voor aanwezig zijn bij de moord bestaat uit het aan de kaak staan met een strop om de hals, met roeden te worden geselsd en daarna getekend met een brandmerk voor de rest van zijn leven in het tuchthuis verblijven. Hij is intussen gevlucht.

Coop Jans uit Westerlee. Hij zou voor de moord al hebben gezegd: "We halen het brood terug en slaan ze dood zo wij kunnen". Hij wacht de gevolgen van zijn daad niet af. Geholpen door zijn baas vlucht hij en ontkomt op die manier aan de doodstraf door het zwaard. Zijn echtgenote Anneke Meinders blijft achter met enige kleine kinderen.

Geert Jans uit Westerlee vlucht en wordt bij verstek veroordeeld. Hij zou als eerste de chercher geslagen hebben. Als hij in handen van justitie komt te geraken, zal hij door de scherprechter op de kaak worden geselsd en daarna levenslang uit de provincie worden verbannen. Bovendien moet hij dan de kosten die justitie maakte betalen. Geert is waarschijnlijk de stiefvader van de hierna genoemde Pieter.

Pieter Meinders wacht ook dezelfde straf als men hem vindt. Ook hij wacht het vonnis niet af en verdwijnt. Waarschijnlijk komt hij terug, want de (een) in 1723 getrouwde Pieter Meinders in Westerlee krijgt bij zijn echtgenote Willemke Roelfs kinderen in 1724, 1726, 1727, 1730, 1733, 1734 en 1736. In de diaconierekeningen van Westerlee staat dat op 29 maart 1748 Pieter Meinders is begraven. Pieter is de zwager van Coop Jans.

Philippus Joosten van Westerlee was bij de doodslag aanwezig en is intussen ook voortvluchtig. Zijn straf: hij mag vier jaar niet in de provincie verblijven en moet ook de gemaakte kosten betalen. Hij is bij zijn huwelijk op 27 januari 1715 afkomstig uit Vasmer in Duitsland. Zijn echtgenote Antje Harms komt uit Westfalen. De doop van dochter Trijntien is in Westerlee op 12 februari 1717.

Jan Jacobs Cleve uit Westerlee wordt door de groep als aanvoerder naar voren geschoven wat hem op 6 jaar verbanning komt te staan en betaling van de justitiekosten. Voor die tijd verstreken is vinden we Jan terug in Westerlee. Hij trouwt op 5 augustus 1725 met Asse Jans. Er worden kinderen gedoopt in 1729, 1731 en 1733. Hij is op 6 augustus 1745 in Westerlee begraven (diaconierekening), zijn weduwe hertrouwt het jaar er na.

Harm Willems krijgt 2 jaar verbanning opgelegd. Hij wist van het plegen van de moord en verzuimde dit door te geven aan de advocaat fiscaal. De vader van Geert Jans had hem bovendien een koe beloofd als hij een goede verklaring wilde geven indien de delinquenten zouden worden opgepakt.

Wilbrant Hendriks van Westerlee en echtgenote Grietje Harmens krijgen twee tweelingen. In 1688 Hindrick en Harm en in 1697 Jan en Harm. Dochter Getruid wordt in 1703 geboren. Wilbrant was op de hoogte van het feit dat Coop Jans en zijn maten op weg waren naar het veen om de door hun gewonde chercher te achtervolgen. Hij had hem met een dikke eiken stok op het hoofd geslagen. Zijn medeplichtigheid komt hem te staan op aan de kaak te staan, te worden gebrandmerkt, geseseld en levenslang verblijf in het tuchthuis.

Hendrik Jans alias **Tidden Hindriks** ontkent in eerste instantie dat hij bij de moord aanwezig was. Na confrontatie met de anderen bekent hij toch. Hij hoeft slechts de onkosten van justitie te betalen.

De slachtoffers van beide moordzaken:

De vrouw van Evert Oostenrijk wordt in het proces van 1721 niet met naam genoemd. In de doopinschrijvingen van haar twee kinderen Wouter Hoving (13 oktober 1695) en Stijntjen (19 september 1697) in Adorp komt ze ook niet voor, alleen haar echtgenoot staat genoteerd. De lidmatenboeken leveren slechts op dat Evert op 30 december 1703 als diaken van Wierum werd gekozen en dat hij gestorven is op 12 maart 1731.

Jan Lammers van Beilen en Anna Harckama van Wildervank trouwen op 28 mei 1708 in haar woonplaats. Ter instantie van de pachtenaren van het gemaal in de beide Oldambten worden ze tot chercher en cherchersche te Westerlee aangesteld op 27 september 1723¹¹. Jan wordt op 12 april 1724 vermoord. Op 5 oktober 1724 wordt Harm Onneken de nieuwe chercher¹².

Dit artikel kwam tot stand dankzij Joop van Campen zijn nijver vertaalwerk. Henk Hartog en B.D. Poppen leverden enige aanvullende gegevens. Uiteraard verleenden de medewerkers van de Groninger Archieven, waar alle stukken werden geraadpleegd, hun medewerking door halen en brengen van de boeken. Mocht u in een van bovengenoemde personen een voorouder van u herkennen: ik hoor het graag.

Noten

- 1 Statenarchief, toegang 1.
- 2 Onder hetzelfde kopje komt ook nog criminele sententies militairen. Zie volgende Roots@Groningen.
- 3 RA III ii, criminele sententies (voor dit artikel RA III ii 3) en Rekeningen van de tuchtmeester, toeg. 2007 inv.nrs. 7 en 8. Voor dit onderzoek had ik nummer 8 nodig.
- 4 De chercher was belast met de controle op de belasting op het gemaal. Deze belasting was een recht dat geheven werd op het graan dat de boeren bij de molenaars brachten om het te laten malen.
Het woord chercher is afgeleid van het Oudfranse woord sarchier, dat belasten betekent. In het Gronings werd de naam al snel verbasterd tot sarries. (Info Wikipedia).
- 5 Toegang 1 inv.nr. 1350 bladzijde 402 t/m 405. Rest kompanen 405 t/m 407.
- 6 Toegang 1 inv.nr. 1350 bladzijde 491 t/m 502 voor Eede Jans en de moordenaars van de chercher.
- 7 Eede Jans is (mede)eigenaar van de boerderijen 125 en 128 in Westerlee, genoemd in het boek *De boerderijen in het "Wold-Oldambt"* deel 2, uitg. in 1997 door de Stichting Boerderijen boek "Wold-Oldambt".

- 8 Toegang 1 inv.nr. 163.
9 Toegang 735 inv.nr. 178, gerecht Aduard.
10 Op 7 februari 1730 wordt de boedel van de overleden Ede Jans en zijn vrouw Trijntje Everts te Westerlee opgemaakt. Te vinden in *Gerechten in het Oldambt 1596-1811*. Toegang 731, inv.nr. 1688. De acht bladzijden zijn gescand en op internet op www.archieven.nl te zien. Frouwke, de dochter van Trijntje & Reinder trouwt Meindert Pieters, de zoon van Pieter Meinders en Willemke Roelefs. Om de cirkel rond te krijgen: de 3e echtgenote van Meindert is de dochter van Wilbrant Hendriks. Voor meer gegevens van personen zie Groninger Kwartierstatenboek deel 1 blz. 187 (Reinders) en deel 2 blz. 154 (Kling)., voorouders van redacteur Henk Hartog.
11 Toegang 1 inv.nr. 166.
12 Toegang 1 inv.nr. 167.
-

Stamreeks van de Westerwoldse familie Thools

Jan Pieter de Groot, Hoogezand, jp.de.groot@home.nl

De naam Thools is een afleiding van de voornaam Tole, wat weer is afgeleid van Bartholomeus (of Bar Tolmai). Bar betekent zoon van, en Tolmai betekent ploeger (of vorentrekker). Dat het hier een weinig voorkomende familienaam betreft, blijkt uit de volkstelling van 1947; er werden toen in de provincie Groningen slechts zeven personen met de naam Thools geteld. Momenteel zijn er nog twee in leven, mijn tante Riek (99 jaar) en mijn moeder Linie (97 jaar). Er waren in het gezin van mijn grootouders zes kinderen die allen een hoge leeftijd hebben bereikt: 90, 94, 92 en 96 jaar oud. Mijn tante en moeder hebben enkele jaren geleden meegedaan aan het DNA-onderzoek van prof. dr. Eline Slagboom. Zij doet onderzoek bij 90-plussers om antwoorden te vinden op de vraag waarom sommige mensen ontsnappen aan verouderingsziekten. Op mijn website <http://members.home.nl/jp.de.groot/thools.htm> is een parenteel met foto's van de familie Thools te vinden en op <http://members.home.nl/jp.de.groot/index2.htm> staan diverse fotoalbums, waaronder ook de albums van deze familie.

Generatie IX

Jan Asckes, geb. rond 1616 (?). Hij tr. Winschoten 23-8-1641 (h.c.) met **Elske Tholes**, geb. Onstwedde ca. 1620 (?), dr. van *Thole Abels* (erfgezet en landeigenaar met bepaalde rechten)). Elske is later ondertrouwd te Winschoten 1660 met *Heine Reinders*, afkomstig uit Blijham, geb. ca. 1630 (?).

Uit dit huwelijk:

- 1 waarschijnlijk **Thole Jans**, geb. Onstwedde ca. 1653, zie VIII.

Generatie VIII

Thole Jans, eigenerfde, boerderij nr. 12 (BB Sellingeren)¹, geb. Onstwedde ca. 1653, wonende aldaar en te Sellingeren, overl. tussen 9-1-1714 en 5-2-1714.

Op 12 mei 1692 huurt hij erve Schroers III te Onstwedde voor een periode van 8 jaar. (Wegman, Het karspel Onstwedde blz. 169)

Thole tr. Sellingeren voor 1696 met **Wendele Derks Nannes**, geb. Sellingeren ca. 1670, overl. aldaar in 1714, dr. van *Derck Geerts Nannes* (eigenerfde, landbouwer, boerderij nr. 12 (BB Sellingeren), herbergier, timmerman, boerderij nr. 8 (BB Sellingeren)) en N.N..

Uit dit huwelijk:

- 1 **Derck Tholes**, ged. Onstwedde 13-4-1696, zie VII.

Generatie VII

Derck Tholes, landbouwer, boerderij nr. 12 (BB Sellingen), ged. Onstwedde 13-4-1696, wonende te Sellingen en te Ter Haar, overl. Sellingen na 1759. Hij tr. (1) Sellingen vóór 22-12-1717 met **Ancke Jans Twiest**, geb. Sellingen ca. 1692, overl. aldaar tussen 1729 en 1731, dr. van *Jan Jans Twiest* en *Antke*.

Op 2 mei 1759 werd Jan Berents van der Scheer in Sellingen gearresteerd, wegens huurschuld aan Derk Tholen, en werd beslag gelegd op zijn goederen zolang de huur niet is voldaan. In saken Derk Tholen arrestant C: Jan Berents van der Scheer in Sellingen gearresteerde en partie contenderende den Arrestant tot confirmatie van desselfs geëmaneerde mandaat van arrest ten einde gearresteerde sig na vertoninge deeses niet zoude onderstaan of verdrijsen om desselfs goederen te vervoeren of verbrengen uit desselfs bewoonde behuisinge of elders maar daar in arresto te laten verblijven, heen ter tijd den impetr. wegens zijne pretensie huire zijn voldaan.

Uit dit huwelijk:

1 **Thole Derks**, geb. Sellingen ca. 1718, zie VI.

2 **Jan Derks Twijsjan**, landbouwer, boerderij nr. 56 (H 61 & 73) ² (BB Vriescheloo), geb. Sellingen ca. 1724, wonende te Vriescheloo, overl. aldaar in 1776.

Hij noemt zich later Twijst en Twijsjan.

Jan tr. Wedde 2-5-1756 (h.c. 30 april) met **Grietje Kaspers**, geb. Winschoten, ged. aldaar 20-8-1730, overl. Vriescheloo in december 1776, dr. van *Kasper Jans* en *Grietje Jans*.

3 **Harm Derks Tholes**, geb. Sellingen ca. 1727, overl. aldaar na 1797. Hij tr. Sellingen ca. 1759 met **Haïke Bastiaans**, geb. Wedde ca. 1739, overl. Sellingen tussen 1771 en 1779, dr. van *Bastiaan Menses* (pachter) en *Egbertien Egberts*.

Derck tr. (2) Sellingen 5-8-1733 (h.c.) met **Willemke Hindricks Ellinck**, geb. Roswinkel ca. 1695, overl. Sellingen tussen 1733 en 1743, dr. van *Hindrick Ellinck*.

Generatie VI

Thole Derks, landbouwer, boerderij nr. 12 (BB Sellingen), geb. Sellingen ca. 1718, wonende aldaar, overl. aldaar in 1776 of 1777. Hij tr. Sellingen 22-11-1743 (h.c. RA VI aa) met **Hinderkien Hindriks Mepsche**, geb. Laude ca. 1718, overl. Sellingen na 30-5-1778, dr. van *Hindrik Berents Mepsche* (schrijnwerker (meubelmaker), zwijnenhouder en varkenshandelaar) en *Grietje Jans*.

Uit dit huwelijk:

1 **Grietje Thools**, geb. Sellingen ca. 1745, overl. na 1785. Grietje tr. Sellingen 3-10-1771 met **Harm Alberts Kuiper**, geb. Sellingen ca. 1730, wonende aldaar en te Onstwedde, overl. Sellingen 9-2-1794, zn. van *Albert Berends Kuipers* (kuiper) en *Geesje Hilverts Waarsink*.

Zij komt niet voor in het doopboek van Sellingen. Erft op 30 mei 1778 uit de boedelscheiding van haar moeder 300 Car.gld.

2 **Derk Toles**, geb. Sellingen 28-9-1746, overl. voor 30-5-1778.

3 **Hindrik Tools Mepsche**, ged. Sellingen op 10-10-1751, zie V.

4 **Ancke Thools**, ged. Sellingen 25-8-1754, overl. Vlagtwedde 21-4-1805. Ancke tr. Onstwedde 30-3-1781 met **Roelf Klaassens Moorlag**, landbouwer, ged. Wedde 28-8-1757, wonende te Vlagtwedde, overl. Jipsinghuizen 20-3-1801, zn. van *Claas Roelfs Moorlag* en *Trijntje Jans*.

Zij erft op 30 mei 1778 uit de boedelscheiding van haar moeder 300 Car.gld.

5 **Harm Toles**, ged. Sellingen 12-12-1756, overl. voor 30-5-1778. Hij had bij een onbekende vrouw één dochter.

Generatie V

Hindrik Tools Mepsche, landbouwer, boerderij nr. 12 (BB Sellingen), ged. Sellingen 10-10-1751, overl. Sellingen (huis nr. 12) 15-10-1819. Hij tr. Sellingen 26-10-1783 (ondertr. Vlagtwedde 20-9-1783) met **Gepke Roelofs**, geb. Jipsinghuizen, ged. Onstwedde 24-10-1762, overl. Sellingen voor 1806, dr. van *Roelf Roelfs* en *Alke Wubbes*.

Bij zijn overlijden wordt hij Hindrik Tools Mepsche genoemd. Hij erft op 30 mei 1778 uit de boedelscheiding van zijn moeder het ouderlijk goed, bestaande uit een behuizing met tuinen en landerijen te Sellingen.

Uit dit huwelijk:

- 1 **Thole Hindriks Thools**, ged. Sellingen 17-10-1784, zie IV.
- 2 **Anneke Hindriks Thools**, ged. Sellingen 7-9-1788, overl. Vlagtwedde 30-4-1859. Zij tr. Vlagtwedde 4-11-1808 (h.c. 5-11-1808) met **Willem Harmannus Tammes**, arbeider, ged. Vlagtwedde 22-2-1778, overl. aldaar 3-3-1853, zn. van *Harmannus Tammes Tammes* (landbouwer) en *Zwaantje Willems*.

Generatie IV

Thole Hindriks Thools, landbouwer, boerderij nr. 12 (BB Sellingen) en boerderij nr. 37 (H 41) (BB Vriescheloo), ged. Sellingen 17-10-1784, wonende aldaar, te Bourtange en te Vriescheloo, overl. aldaar 13-4-1871. Hij tr. (1) Sellingen 2-4-1811 met **Aaltje Wubbes Luth**, ged. Sellingen 13-1-1782, overl. Vriescheloo 16-7-1834, dr. van *Wubbe Jans Luth* (landbouwer) en *Grietje Jans Meendering*.

Hij kocht, toen hij nog in Sellingen woonde, op de boeldag van Grietje Roelfs Bruggers gehouden op 11 april 1822 te Jipsinghuizen; twee zwabooms (stok van de zeis), een tocht (een juk om paarden voor de ploeg te spannen), en 2 kalveren. Op 11 november 1831 koopt hij een huis met optrekkend land te Vriescheloo voor f 9200,- en vanaf 22 april 1832 was hij landbouwer te Vriescheloo.

Van hem zijn nog twee zilveren kniegespen bewaard gebleven. Deze gespen doken op tijdens de verhuizing van mijn ouders eind 1990. ze hadden al die tijd als twee oude zwarte gespen in de keukenla gelegen. Volgens mijn moeder kwamen ze van de familie Thools. Na het schoon maken bleken ze van zilver te zijn en voorzien van meester-teken G.V. en de initialen T.H. van de oorspronkelijke eigenaar. Een zoektocht in mijn database op deze initialen wees Thole Hindriks als mogelijke eigenaar aan. Dit wordt nog eens bevestigd door het meesterteken dat toebehoort aan Gredines Veersema die in 1803 als zilversmid/vergulder in Nieuweschans woonde, en wel de boer op ging om zijn producten te verkopen. Waarbij hij zeker de boeren in Bellingwolde en Vriescheloo bezocht zal hebben. Deze gespen behoorden tot de Groninger klederdracht die rond 1800 *in de mode was. Ze dienden om de pijpen van een halflange broek onder de knie vast te kunnen maken. Mogelijk behoorde de eveneens van de familie Thools afkomstige zilveren horloge met Zeeuwse ketting er ook bij.*

De naam Luth zou kunnen zijn afgeleid van de germaanse naam Ludde of Lutte, dat "Volk" betekent. Waarschijnlijker is echter dat de naam van het Groningse woord lutje, dat klein betekent, is afgeleid. Het zou dan een bijnaam zijn geweest om twee voorvaders (vader en zoon) die beide Jan Jans heetten te kunnen onderscheiden. (zie voor de familie Luth "Genealogie van de familie Luth te Westerwolde" ISBN 90-9002476-X door G. Luth).

Uit dit huwelijk:

- 1 **Grietje Thools**, grutter (winkelier), boerderij nr. 4c (BB Bellingwolde), geb. Bourtange 28-1-1812, wonende te Bellingwolde, overl. aldaar 12-3-1904. Zij tr. Bellingwolde 10-1-1838 met **Wilke Freerks Prenger**, grutter (winkelier), land-

bouwer, pachter en boerderij nr. 1 (H 1) (BB. Vriescheloo), geb./ged. Wedde 9/15-3-1789, wonende te Vriescheloo en te Bellingwolde, overl. aldaar 26-10-1863, zn. van *Frerik Jacobs Prenger* (landbouwer, boerderij nr. 59 (H 78) (BB Vriescheloo)) en *Geertruid Wilkes Kosma*.

2 **Henderikus Thools**, landbouwer, geb. Bourtange 29-6-1813, wonende te Vriescheloo, overl. aldaar 15-12-1879, begraven aldaar.

3 **Gepke Toles Thools**, geb. Sellingen 9-4-1816, overl. Oude Pekela 7-8-1864. Zij tr. Bellingwolde 12-6-1850 met **Hindrik Harms Poppens**, landbouwer, geb. Hoorn (Wedde) 19-10-1820, wonende te Oude Pekela, overl. aldaar 8-1-1893, zn. van *Harm Berends Poppens* (landbouwer) en *Gepke Hindriks Eding*.

Op haar grafzerk bij de kerk in Oude Pekela staat boven haar naam een lauwerkrans met hierin de tekst: "Uit achting van man en kinderen" en aan de voet van de zerk staat de tekst "Haar levensweg was een lijdensweg" te lezen.

Op 3 september 1850 dient hij een verzoek in om op sectie A nr. 601 en 602 een watermolen te mogen bouwen. Op zijn grafzerk bij de kerk in Oude Pekela staat boven zijn naam een lauwerkrans met hierin de tekst: "Uit liefde der kinderen" en aan de voet van de zerk de tekst "Arbeidzaam was zijn leven / Vol ootmoet en geduld / De taak hem opgedragen / Heeft hij hier trouw vervuld" te lezen.

4 **Wubbe Toles Thools**, geb. Sellingen 6-4-1819, zie III.

5 **Janna Thools**, geb. Bourtange 21-4-1821, overl. Sellingen 19-12-1821.

6 **Janna Thole Thools**, logementhoudster, geb. Sellingen 25-11-1824, overl. Westerlee 27-5-1905. Zij tr. Bellingwolde 28-5-1851 met **Harm Jans Koster**, landbouwer, boerderij nr. 122a (BB Wold-Oldambt), geb. Westerlee 30-9-1813, overl. aldaar 27-12-1879, zn. van *Jan Harms Koster* (kastelein, boerderij nr. 123 (BB Wold-Oldambt) en boerderij nr. 122a (BB Wold-Oldambt)) en *Frouke Edes Edens*.

Thole tr. (2) Beerta 13-12-1838 met **Elizabeth Freerks Gosselaar**, geb. Ulsda 5-1-1791, ged. Beerta 9-1-1791, overl. Vriescheloo 30-6-1868, dr. van *Frederik Hendriks Gosselaar* (landbouwer, boerderij nr. 93 (BB Beerta)) en *Geertjen Derks Derksema*. Elizabeth was weduwe van *Peter Janssen Franken*.

Generatie III

Wubbe Toles Thools, landbouwer, boerderij nr. 37 (H 41) (BB Vriescheloo), geb. Sellingen 6-4-1819, wonende te Vriescheloo, overl. aldaar 3-5-1894, begr. aldaar. Hij tr. Zuidlaren 13-4-1857 met **Grietje Jans Hoenderken**, geb. Zuidlaren 6-6-1822, overl. Vriescheloo 16-7-1897, begr. aldaar, dr. van *Jannes Albertus Hunderken* (landbouwer, ouderling en municipaalraad van Zuidlaren) en *Jantje Sissingh*.

Hij was zeer handig in het repareren van schoenen en het verrichten van allerlei timmerwerkzaamheden.

Uit dit huwelijk:

1 **Thole Thools**, geb. Vriescheloo 26-4-1859, verongelukt aldaar 22-8-1877.

Volgens overlevering van een zolder gevallen, en aan de gevolgen overleden.

2 **Jans Wubbes Thools**, geb. Vriescheloo 25-4-1861, zie II.

3 **Aaltje Elizabeth Thools**, geb. Vriescheloo 5-3-1866, overl. Groningen (ziekenhuis) 18-8-1937, begraven te Vriescheloo. Zij tr. Bellingwolde 23-5-1885 met **Bruine Jacobs Trenning**, landbouwer, boerderij nr. 18 (H 19) (BB Vriescheloo) en boerderij nr. 127 (BB Wold-Oldambt), geb. Vriescheloo 22-3-1861, wonende aldaar en te Westerlee, overl. Vriescheloo 10-11-1949, zn. van *Jacob Bruine Trenning* (landbouwer, boerderij nr. 18 (H 19) (BB Vriescheloo)) en *Rikste Scholtes Trenning*.

Generatie II

Jans Wubbes Thools, landbouwer, boerderij nr. 37 (H 41) (BB. Vriescheloo), geb. Vriescheloo 25-4-1861, overl. aldaar 12-5-1950, begr. aldaar. Hij tr. Bellingwolde 20-5-1898 met **Geertje Renken**, geb. Vriescheloo 5-9-1869, overl. aldaar 12-1-1966, dr. van *Berend Engels Renken* (landbouwer, boerderij nr. 47 (H 40) (BB Vriescheloo)) en *Aike Elzes Snelter*.

Op de boerderij bij mijn grootouders hingen in de kamer, keuken en in de gang, boven de deuren miniatuur herenhuizen met een tortelduif. Volgens een oud bijgeloof hield dit de kinderziekten buiten de deur. maar ook kon je er weersvoorspellingen mee doen, doordat ze meer gingen tortelen als er een lagedrukgebied naderde.

Familie Thools voor de boerderij in Vriescheloo

Uit dit huwelijk:

1 **Aikina Greta Geertruida Thools** ook genaamd **Kiene**, geb. Vriescheloo 5-3-1899, overl. Zutphen (verzorgingshuis Leeuwerikweide) 15-6-1989. Zij tr. Bellingwolde 25-4-1922 met **Johannes Edens**, boerderij nr. 103 (BB Noordbroek), geb. Den Ham (Bellingwolde) 15-6-1892, wonende te Zuidbroek en te Zutphen, overl. aldaar 9-9-1988, zn. van *Nanno Johannes Edens* (landbouwer en boerderij nr. 33 (BB Bellingwolde)) en *Albertje Jarkes Tammes*.

2 **Wubbo Jan Hendrik Thools**, landbouwer, boerderij nr. 37 (H 41) (BB Vriescheloo), geb. Vriescheloo 7-9-1900, overl. aldaar 23-1-1995, begr. aldaar.

Wubbo hield wel van een grapje. Hij was in zijn jonge jaren lid van een damclub en kon goed dammen. Als er op de boerderij vee of andere producten moesten worden verkocht deed hij dat meestal omdat hij goed kon handelen.

3 **Berend Engel Thools**, landbouwer, boerderij nr. 37 (H 41) (BB Vriescheloo), geb. Vriescheloo 3-2-1903, overl./begr. aldaar 30-5/2-6-1995.

Berend mocht graag ploegen. Hij ging dan 's morgens vroeg naar het land, nam eten en drinken mee en kwam tegen de avond terug op de boerderij. Dat hij hiermee zijn familienaam (Thools betekent zoon van de ploeger) eer aan deed zal hij wel niet geweten hebben. Hij was een gemoedelijke man die uit liefhebberij schapen hield..

- 4 **Grietiena Janna Zwanette Thools**, geb. Vriescheloo 31-12-1905, overl. Winschoten 10-4-2002. Zij tr. Bellingwolde 14-7-1936 met **Eltjo Botjes**, boerderij nr. 9 (BB. Blijham) en vertegenwoordiger in zaaikoren bij Geertsema Gron, geb. Blijham 1-10-1903, overl. aldaar 6-2-1982, zn. van *Egbert Botjes* (boerderij nr. 9 (BB Blijham)) en *Essine Epke Rikstine ten Have*.

Voor haar huwelijk verzorgde ze haar vader die een beroerte had gehad. De verzorging werd na haar huwelijk door haar zuster Engelina overgenomen.

- 5 **Hinderika Aaltje Thools** ook genaamd **Riek**, geb. Vriescheloo 27-1-1910. Zij tr. Vriescheloo 20-6-1940 met **Hanne Albert Vos**, landbouwer, geb. Drouwenersmond 10-2-1907, wonende te Rhederveld, overl. Vriescheloo 19-7-1992, begr. aldaar, zn. van *Roelof Vos* en *Harmke Bessembinder*.

- 6 **Engelina Jantina Geertruida Thools** ook genaamd **Linie**, geb. Vriescheloo 14-2-1912. Zij tr. Bellingwolde 10-7-1942 met **Jakob de Groot**, landbouwer, boerderij nr. 1 (BB Noordbroek), geb. Noordbroek 28-10-1906, wonende te Noordbroeksterhamrik, overl. Noordbroek 12-9-1995, begr. te Vriescheloo 16-9-1995, zn. van *Jan Pieter de Groot* (landbouwer, boerderij nr. 1 (BB Noordbroek) en paardenfokker) en *Kornelia Noordhoff*.

De laatste jaren dat ze thuis woonde verzorgde ze haar vader die een beroerte had gehad. Zij zal de verzorging van haar zuster Grietiena hebben overgenomen toen die ging trouwen.

Hij was secretaris van het waterschap 'de Bolderij' te Noordbroeksterhamrik en landbouwer op het ouderlijk bedrijf. Hij leerde zijn vrouw rond 1933 kennen op de in 1927 opgerichte besloten dansvereniging "Never Mind" in hotel Dommering te Winschoten. Deze vereniging had een ballotagecommissie die er voor moest zorgen dat alleen leden van boerenafkomst werden toegelaten.

Riek (rechts) en Linie Thools (links)

Noten:

- 1 BB = Boerderijenboek. Verwijst naar het boerderijenboek van de genoemde plaats. Het erbij genoemde nummer komt overeen met de in die boeken gehanteerde nummering van de boerderijen.
- 2 De H-nummers zijn de boerderij-nummers in het boerderijenboek van Vriescheloo van J.S.A. Huizing. Het andere nummer komt uit het boerderijenboek van diezelfde plaats van C.J. en R.M.A. Wegman.

In deze rubriek komen interessante homepages en nieuwe digitale bestanden aan bod. Tips kunt u mailen aan antonia.veldhuis@hetnet.nl.

Groningen werkt hard aan de opbouw van zijn digit@le bestanden.

Www.allegroningers.nl (DTB en burgerlijke stand) raakt intussen al aardig gevuld, de bijbehorende scans zorgen dat u thuis gegevens kunt controleren. Daarnaast is men op de eigen site www.groningerarchieven.nl en op www.archieven.nl begonnen met scans van bestanden te plaatsen. Deze zijn via de gratis te downloaden plug-in **djvu** te zien. Zo zijn recent van het Oud-Rechterlijk archief van Oldambt (toeg. 731), Westerwolde (toeg. 732) en Hunsingo (toeg. 734) de boedelinventarissen toegevoegd. Te bereiken via de trefwoorden **boedelinventarissen Oldambt** (of andere naam) en aanvinken Groninger Archieven. Zoeken naar namen op de site doet u met behulp van het zoekscherm (**ctrl f**). Andere scans die u kunt inzien zijn onder andere de atlas met landen in Sappemeer en Pekela uit het einde van de 17e eeuw en het bevolkingsregister van Groningen. Wilt u zien welke bestanden er beschikbaar zijn, tik dan op één van beide bovengenoemde sites de zoekterm **djvu*** in (tip Klaas Bijsterveld). Momenteel zijn de memories van successie van de provincie in bewerking. Ook bestanden die op verzoek worden gescand komen voor iedereen beschikbaar. Zo zijn ook de criminele sententies van Gedeputeerde Staten van de jaren 1683-1724 in te zien. (Met dank aan en getranscribeerd door Joop van Campen, in te zien op onze internetsite. Zie artikel elders in dit blad).

Toegangsnummer: 1517
Archief: Kerkenraad van Hervormde Gemeente te Groningen.

zoek in deze inventaris
periode (in jaren) van tot

gevonden beschrijvingen inventaris kenmerken

18 sept. 1594 - 7 dec. 1637
 [details...](#)

18 sept. 1594 - 7 dec. 1637
 [details...](#)

De beeldbank Groningen (www.beeldbankgroningen.nl), een gezamenlijke website van diverse organisaties in de provincie) is een website om afbeeldingen te vinden en te bekijken. Deze digitale verzameling biedt beelden van de hele provincie, die op verschillende plaatsen bewaard worden, maar via deze site in één keer doorzocht kunnen worden. Na opstarten komen afbeeldingen voorbij (slide show), met de muis erboven staan geeft de plaats. Er zijn twee manieren van zoeken. Naam invullen in scherm bij **Zoeken** (bovenin balk) en **Zoeken** en **Meer zoekmogelijkheden** (beide rechtsonder). Na invullen zoekterm **Enter** geven geeft afbeeldingen, met muis erboven info erover. Bij openen meer informatie. Aardige optie (na drukken op vergrootglas) is (onder afbeelding) **Toon foto's in google maps**. Dit opent een kaartje met de plaats van het gevonden object.

De beeldbank presenteert meer dan 100.000 foto's en prentbriefkaarten. Op 24 augustus om 22:38 waren dat er precies 100.026 gepubliceerde en 4055 ongepubliceerde items. (Stand op **deelnemers\organisatie\afbeeldingen**). Er komen voortdurend afbeeldingen en deelnemers bij. Het loont dus de moeite om de beeldbank regelmatig te bezoeken!

Ook Fryslân (Friesland) heeft zo'n beeldbank. Historisch beeldmateriaal van Friese dorpen en steden zijn te vinden in de database van FrieslandWonderland. Het beeldmateriaal (56.669 afbeeldingen, stand 29 mei) bestaat voor het overgrote deel uit oude ansichtkaarten. Deze kunnen per dorp worden ingezien. Iedere kaart is voorzien van een koppeling naar het Fries Fotoarchief. In te zien via de websites www.friesfotoarchief.nl en www.frieslandwonderland.nl. Onder **Wa wit mear?** (wie weet meer?) afbeeldingen waarvan men niet weet wie erop staan. Men kan reageren.

Dat is ook het geval met www.zoekplaatjes.nl: foto's uit geheel Nederland waarvan plaats en/of personen niet bekend zijn. Er wordt om reacties gevraagd. Misschien staat uw voorouder er wel bij.

Wilt u op de hoogte worden gehouden van interessante nieuwsfeiten uit het verleden van Friesland? Neem dan gratis een abonnement op 'Friesland Zoals Het Was' door het aanmeldformulier in te vullen op www.frieslandzoalshetwas.nl. Dit kan via **Abonneren**, bijna links onderaan de site. Hier ook **Reageren**, **Colofon**, **Archief**.

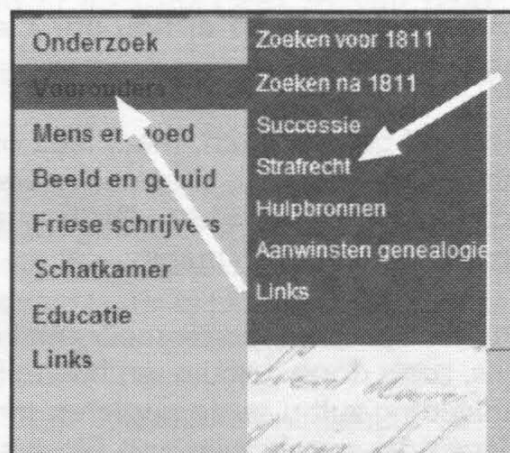
Aan de collectie digitale boeken heeft Tresoar onlangs het Stamboek van de Friese adel toegevoegd. Het 'Stamboek van den Frieschen, vroegeren en lateren, adel, uit oude en echte bescheiden en aantekeningen en met bijvoeging van de wapens der onderscheiden geslachten opgemaakt' verscheen in 1846 in twee delen bij de Leeuwarder boekdrukker D. Meindersma. Beide delen zijn gescand en na een kleine bewerking op internet geplaatst.

Hoewel het originele boek niet geheel foutloos is, blijft dit werk toch van grote waarde. Een bijzonder deel vormen de 250 gekleurde familiewapens, getekend door J. Reijnders.

Het boek is te vinden op <http://www2.tresoar.nl/digicollectie/object.php?object=198>. Op <http://www2.tresar.nl/digitcollectie> een lijst van de digitale objecten die beschikbaar zijn. Hieronder boeken, atlassen, handschriften en poëzie-albums. Enige titels: Nederlandsch getijdenboek 15^e eeuw, Naamlijst der Participanten in het Leeuwarder Weduwen fonds (1757-1766), Almanak voor dienstboden 1839-1844, en Atlassen Eekhof en Schotanus.

Nog een nieuw item op de website van Tresoar (www.tresoar.nl): strafrecht. Te vinden in de linkerkolom onder **Voorouders**, in uitklapmenu 4^e item **Strafrecht**.

In deze database vindt u gegevens over personen die als gedaagde zijn verschenen voor de arrondissementsrechtbanken van Heerenveen, Leeuwarden of Sneek. U heeft de keuze uit *** de index** (zoekscherm, wordt geopend in een nieuw venster) en *** toelichting Strafrecht na 1838**. Hoe zat het recht in elkaar, wat waren de misdrijven en straffen en een indeling van de Kantons en Arrondissemten. Naam invullen in zoekscherm bij **Index** geeft lijst met datums en namen. De datum aanklikken geeft meer info en een afbeelding met de inschrijving in het rolboek. Boven de info de tekst **Vorige**, **Index** en **Volgende**. Onder het zoekscherm staat de voortgang van het project. Nog niet alles is ingevoerd, wel kan men door alle boeken bladeren.

Ik zocht voor u op de term **Groningen** en vond 60 treffers van personen die in die plaats woonden of er geboren waren. Ik geef u de namen (alfabetisch), sommige kwamen meerdere keren voor:

456	" "	<i>1864 is geboorte van overleden te Oppehuizen</i>	<i>overleden met op de begraafplaats Sint-Jacobi</i>	<i>24 Juny</i>
-----	-----	---	--	----------------

Hendrik Bijkersma
Kornelis Jacobus Hendrikus Bloemhof
Johanna Boomgaard, vr. van Joseph Geroldi
Klaas Bosma
Pieter Wouter Cool
Lolle van Dijk
Jan Eskens Dooyens
Anna Drijfhout, vr. van Jan Klazes Rootjes
Pieter Eerhard
Christoffel van Elmpt
Andries Tjallings Feitsma
Hendrik Geroldi
Joseph Geroldi
Michiel Groenewold
Roelof Gerrits de Haas
Johanna Jansen, vr. van F. Teutenberg
Aaltje Baukes Jaspers
Johannes Hendrikus Jongbloed
Wietske Jans Jonkman
Gerrit Jurioons

Albert Kamphuis
jonkheer Onno Reink van Andringa de Kempenaar
Etje Adams Knok, vr. van Nicolaas Mulder
Hendrikje Koning
Sies Bendiks Koopmans
Frederik Antoon Kroon
Gerardus Wilhelmus Kuipers
Lambertus Kuitel
Popke Reiniers Lanting
Gooitske Wopkes Loonstra. wed. Fokke Jans Jonkman
Marcus Meyer
Jasper Middendorp
Nicolaas Mulder
Reint Nieveen
Franciscus Ockes
Johannes Oppenhuizen
Ariaantje Ouwerling
Maria Palma
Andries Peilsma

Inne Piek
Roelof Piek
Hotze Postma
Christina Watses Pruiksmā
Johan van Ringh
Hermanus Holperus Ritsma
Francina Rootjes
Jan Klazes Rootjes
Geert de Ruiter
Herman Hendrik Sanders
Levie Jacob Sinke
Wilhelmus Philippus Sluiter
Ida Spieringen
Jantje Swine
Hendricus Swink
Harm Tafferne
Freerk Tielman
Jan Veenhof
Aaltje de Vries
Evert van der Wal
Dirk Westhof

Staat uw voorouder er niet bij? Gewoon af en toe zien, de lijst wordt nog steeds aangevuld.

Niet echt genealogisch, maar leuk om te kijken was www.maps.live.com. Luchtfoto's van diverse plaatsen, waaronder Leeuwarden en Groningen, die je vanuit vier vlieg-richtingen kon bekijken. Birds eye view. Nu te bereiken onder een nieuwe url: <http://www.bing.com/maps>.

Vergeet bij al dit digit@le moois niet ook eens een archief te bezoeken. Veel basisgegevens, zoals doop-, trouw- en begraafdatums kunt u (t.z.t.) op het net vinden. Voor de aankleding zult u in de papieren moeten duiken. Waar woonden ze, wat deden ze, brieven die ze schreven enz. Slechts een fractie van alle info die in de archieven bewaard wordt staat online. Zo heeft de Groninger Archieven ruim 20 kilometer strekkend archief, slechts - naar schatting - een 80 meter daarvan is digitaal te doorzoeken. Plus een paar meter die door particulieren is gedigitaliseerd. En vindt u een leuke link: stuur hem!

DRUKKE TIJDEN SNELLE OPLOSSINGEN

COPYRIGHT! partners in opmaak & repro

WWW.COPYRIGHT.NL

INFO@COPYRIGHT.NL

TEL. 050-5714666

*De snelste kopieer- en printservice
levering door heel Nederland*

Nieuwe boeken: Verschenen of nog te verschijnen

Klaas Niemeijer, kenjniemeijer@planet.nl

Het is alweer begin augustus, als ik aan deze rubriek begin. Voor veel mensen is de vakantie al weer voorbij. Sinds enige tijd ben ik naarstig op zoek naar nieuwe uitgaven, die binnen het perspectief van deze rubriek passen. Ondanks het feit, dat ik regelmatig nieuwsbrieven ontvang van uitgeverijen en uiteraard boekwinkels bezoek was het resultaat deze keer wel erg mager. Je vraagt je af, waardoor dit komt. Heeft de recessie misschien een ongunstige invloed op nieuwe uitgaven gehad? Welnee, zei de boekhandelaar waarmee ik mijn vermoeden besprak, het had niets met een economische terugval te maken, maar des te meer met seizoensinvloeden. In de zomer verschijnen er gewoon minder boeken dan in de andere seizoenen. Mocht ik misschien een of ander boek ten onrechte niet hebben vermeld, stuur dan s.v.p. een mailtje. Hier gaan we dan:

Nieuwe boeken

Verzetgroep Garrelsweer – Luisterend naar de stem van hun geweten, auteur Ineke Kerssies. Uitg. Profiel Bedum. ISBN 978-90-5294-446-3. ± 197 bladzijden, gebonden. € 29,95. In dit boek is ruim aandacht besteed aan de verzetsgroep Garrelsweer met veel persoonsnamen. Bijzonder interessant zijn de twee bijlagen. In Bijlage I een lijst met NAW-gegevens van de inwoners die in 1940 in Garrelsweer woonden en in Bijlage II een gedetailleerde beschrijving van de personen die in het boek worden genoemd.

Over het hoofd gezien – Recent gevonden beelden van een joodse familie 1940 - 1945, auteurs Geert C. Hovingh en Annemarie van IJsendoorn, Uitg. Profiel Bedum. ISBN 978-90-5294-452-4, ingenaaid, € 12,80. Bij de verbouwing van het huis Adderhorst bij Tynaarlo werd in augustus 2005 een hoeveelheid papieren en foto's aangetroffen, die ooit hadden toebehoord aan de Joodse familie Kater – Van Dam. Een diepgaand en aangrijpend onderzoek, waarin o.a. ook de genealogie wordt vermeld van de familie Van Dam.

Deze bekommerlijke tijden – Armenzorg, armen en armoede in de stad Groningen 1594 – 1795, auteur Albert Buursma. Uitg. 2009 Van Gorcum. ISBN 978-90-232-4519-3, 561 bladzijden, gebonden € 32,50. Dit boek is uitgebracht tegelijk met de promotie van Albert Buursma en is het resultaat van een vierjarig onderzoek. Het boek is verdeeld in drie delen – Armenzorg, Armen en Armoede – en bevat 19 hoofdstukken. Een breed opgezet en zeer gedetailleerd boek met - zoals gebruikelijk is - een uitgebreide bronverwijzing. Kortom een must voor een ieder die op een of andere manier wat meer wil weten over de armenzorg in de stad Groningen.

Groninger Archieven, Cascadeplein 4, tel. 050-5992000;
www.groningerarchieven.nl

Nieuwe genealogieën in de studiezaal dan wel op aanvraag (toegang 1957)

25154 Ridderbos. *Het voor- en nageslacht van Jan Ridderbos* (Bedum 24 november 1879 - Kampen 4 juli 1960 en Gezina Velthuis, Bedum 23 januari 1880 - Kampen 27 oktober 1959).

25155 Ridderbos. *Op zoek naar 'd'ofkomst' van Jan Ridderbos.* (zie ook 25154)

25371 Wijkens. *Familienaam Wijkens: van stamouders tot (over)grootvader Hendrik Wijkens, van stamouders tot (over)grootmoeder Alida van der Wal; kwartierstaten van Hendrik Wijkens (Oude Pekela 1871), Alida van der Wal (Nieuwe Pekela 1872), Petrus Bernardus Aers (Cadzand 1860) en Anje Slim (Wildervank 1881).*

Nieuwe dan wel opnieuw bewerkte toegangen

- 23 Kerspel Uithuizen, 1701-1785 (herzien)
- 212 Hervormde gemeente Breede, 1650-1970 (herzien)
- 241 Hervormde gemeenten Harkstede, Scharmer en Harkstede en Scharmer, 1721-1961 (herzien)
- 290 Hervormde gemeente van Rottum, 1667-1971 (herzien)
- 335 Hervormde gemeente Woldendorp, 1654-1985 (herzien)
- 512 Familiearchief Geertsema, 1600-1957 (herzien)
- 990 Hervormde gemeente Den Anel, 1726-1976 (herzien)
- 1026 Hervormde gemeente Usquert, 1645-1973 (herzien)
- 1501 Losse stukken in het Gemeentearchief Groningen, vroeger aangeduid als verzameling handschriften, 1206-1980 (herzien)
- 2188 Verzameling plakaten en ordonnanties van het gemeentearchief Groningen, 1595-1795
- 2428 Nedergerecht in de stad Groningen, 1623-1811
- 2431 Bouwmeesters van de achttien gilden in de stad Groningen, 1645-1662
- 2433 Commissarissen tot de kleine zaken in de stad Groningen, 1780-1810

Cursussen van de Groninger Archieven in najaar 2009

De Groninger Archieven organiseren dit najaar een cursus **Beginnen met familie-onderzoek**. De cursus bestaat uit 4 sessies op maandagmiddag van 16-18 uur; start op maandag 26 oktober, en vervolgens op 2, 9 en 16 november). In deze cursus helpen wij u bij uw onderzoek naar uw familie en leert u hoe u uw onderzoek gestructureerd aanpakt. U krijgt antwoord op vragen als: 'Welke websites zijn voor mij van belang?', 'Waar kan ik de bronnen vinden?', 'Hoe moet ik daarmee werken en welke instellingen en organisaties zijn er allemaal op dit gebied?'. Kosten: € 50,-.

Aanmelden kan tot 22 oktober 2009. Deelnemers worden toegelaten in volgorde van ontvangst van de aanmelding. Dus zorg dat u erop tijd bij bent, want vol=vol.

Verder is er op maandagmiddag 23 november een **introductiemiddag** "Wegwijs in de studiezaal". Als u graag wilt weten, hoe u in onze studiezaal kunt vinden wat u zoekt, welke mogelijkheden er zijn tijdens een studiezaalbezoek of de overstap wilt maken van internet naar andere bronnen, maken wij u graag wegwijs.

Deelname is gratis, maar u dient zich hiervoor aan te melden.

U krijgt de mogelijkheid uw vragen aan te geven, zodat wij ons gericht kunnen voorbereiden. Voor vragen over familiegeschiedenis werken wij samen met de NGV.

Voor deelname kunt u bellen met de receptie van de Groninger Archieven, tel: 050-5992000 of mailen naar info@groningerarchieven.nl o.v.v.: cursus familiegeschiedenis, resp. studiezaalmiddag 23 november. Vermeld in de mail uw naam, adres of e-mailadres.

Nieuwe folder onderzoek naar schepen

De folder voor onderzoek naar schepen is herzien en sterk uitgebreid. De folder heet nu '**Onderzoek naar schepen en schippers**' en behandelt dus ook bronnen voor onderzoek naar de opvarenden. Deze folder ligt natuurlijk in de hal van het archief, maar op verzoek kunnen ook één of meer exemplaren worden toegestuurd.

Vragen en antwoorden

redactie Johan Waterborg

Deze rubriek is bedoeld voor specifieke vragen op genealogisch gebied in de provincie Groningen en voor algemene vragen van genealogische aard. Antwoorden komen van de Roots@Groningen-lezers; de redactie doet geen onderzoek naar aanleiding van gepubliceerde vragen; voor verdere regels zie Roots 2009 nr. 1, blz. 31. U kunt uw vragen en antwoorden sturen naar: J.A.P. Waterborg, Vijverweide 27, 9791 EA Ten Boer, tel: 050-3021294, e-mail: waterborg@kpnplanet.nl.

ANTWOORDEN

2009/04 Bruins – Bultena – Roeters

Het betreft hier het echtpaar Aaltina Annechiena Heerodiena Roeters (geboren te Godlinze 11 januari 1894 als dochter van Harmannus Roeters en Anje Bruins, en overleden 25 juli 1960) en Sijpko Bultena (geboren te Uithuizen 3 september 1898 als zoon van Jakob Bultena en Jantje de Graaf, en overleden 17 januari 1955). Aaltina en Sijpko liggen begraven te Loppersum. (bron Graftombe.nl & GenLias.nl).

Harm Walma, Winsum

Bij de voorplaat

Idee en uitvoering Antonia Veldhuis

Bovenste rij:

- Berendina Annegina (1852-1935), Johannes (1865-1943) en Alberdina (1858-1899) Rust. Alberdina is de betovergrootmoeder van Johan Waterborg.
- Truus Riemersma (1912-1956) moeder van Klaas Niemeijer.

Middelste rij:

- Harm Struik (1907-1992), achterneef van Klaas Niemeijer.
- Meindert Flikkema (1904-2000), vader van Netty van der Deen-Flikkema.
- Krijn Sieuwkes Noordhof (1897-1928) is een neef van de moeder (Geertruida Cornelia Westerdijk) van Kineke Beintema-Meijer.

Onderste rij:

- Elizabeth Aafke (1915-2001), Ite (1917-1954) en Jan (1913-1981) Boerema. Elizabeth is de moeder van Hans de Vries.
- Bouwina Beintema (1917-2006), moeder van Antonia Veldhuis.

Bestuur van de afd. Groningen

- **Voorzitter (en afgevaardigde)**

G. Zuidema
Zilverlaan 30
9743 RK Groningen
050 – 577 63 63
voorzitter@groningen.ngv.nl

- **Vice-voorzitter en penningmeester**

H. Boels
Stadsweg 47
9791 KA Ten Boer
050 – 302 32 07
penningmeester@groningen.ngv.nl

- **Secretaris (web-coördinator en plv. afgevaardigde)**

E.F. van der Laan
Mudaheerd 102
9737 XD Groningen
050 – 525 76 10
secretaris@groningen.ngv.nl

- **Bestuurslid (PR)**

J.A.P. Waterborg
Vijverweide 27
9791 EA Ten Boer
050 – 302 12 94
pr@groningen.ngv.nl

Redactie Roots@Groningen

redactie@groningen.ngv.nl

H.J.E. Hartog
Snelliusstraat 28
9727 JN Groningen
050 – 525 33 33

K. Niemeijer
Boerhoorn 56
9841 HZ Vries
0592 – 54 22 62

A. Veldhuis
Dr. A. Plesmanlaan 75
9269 PJ Veenwouden
0511 – 47 58 98

J.A.P. Waterborg
Vijverweide 27
9791 EA Ten Boer
050 – 302 12 94

Contactdienst (CALS)

T.K.J. Wagenaar
Spiegelstraat 103
9721 JT Groningen
050 – 526 67 01
cals@groningen.ngv.nl

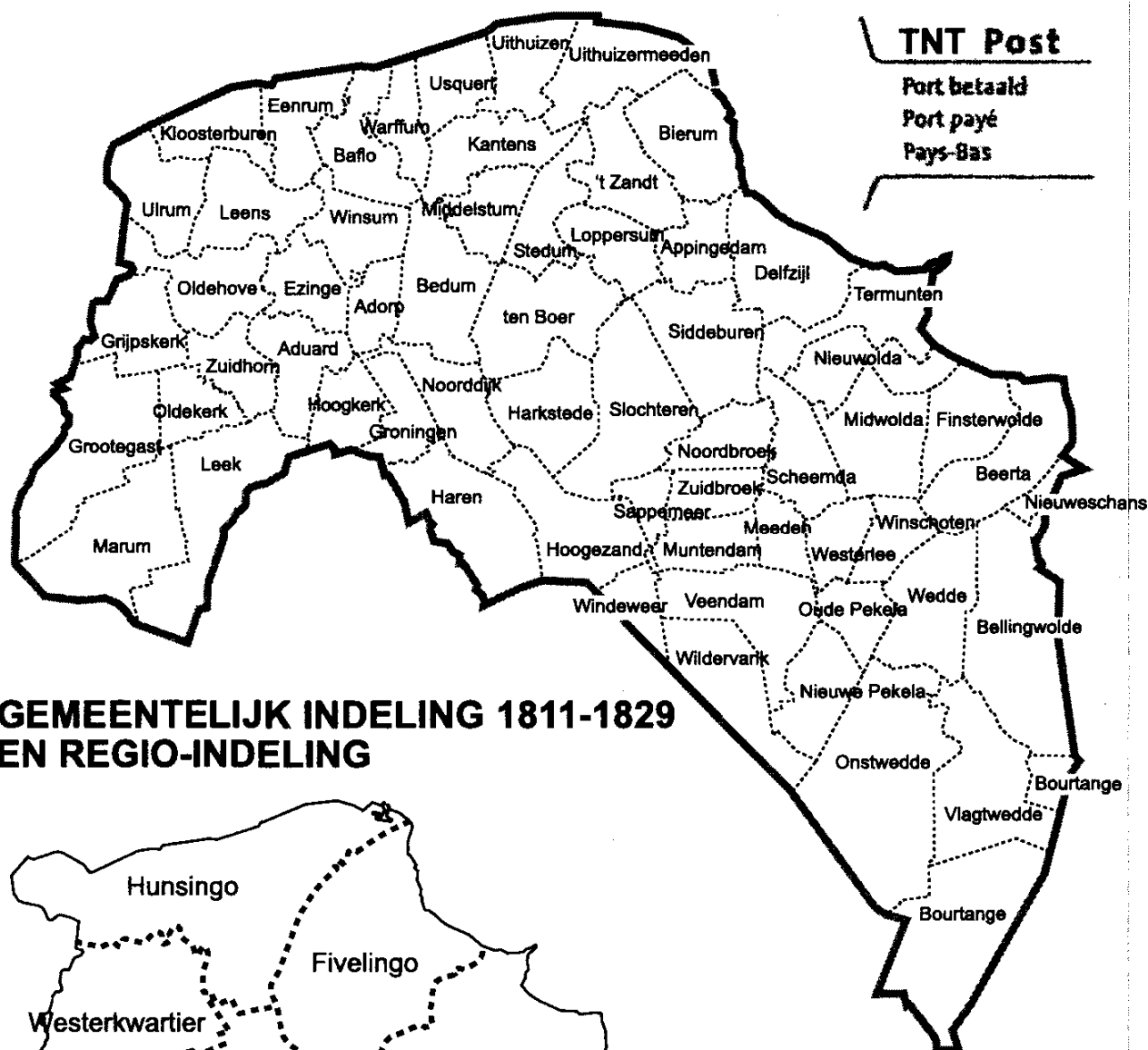
Afdelingswebsite: <http://groningen.ngv.nl>

J.J.T. Wagenaar
Spiegelstraat 103
9721 JT Groningen
050 – 526 67 01
webmaster@groningen.ngv.nl

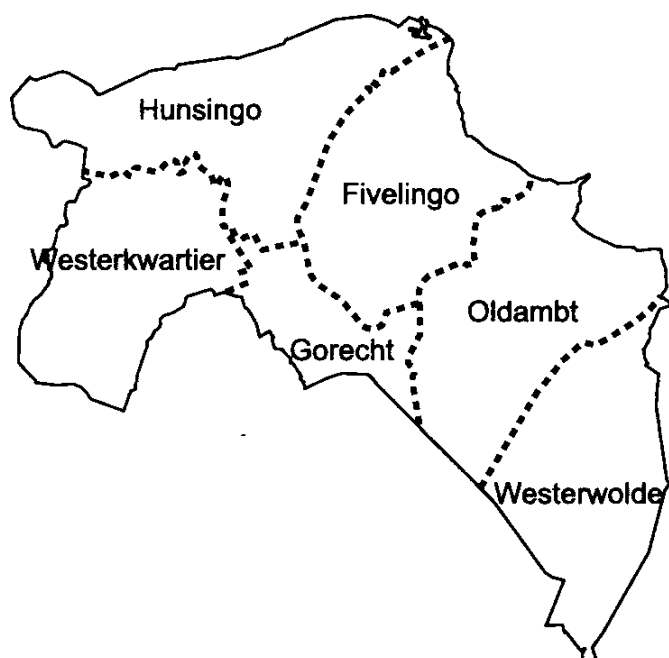
Knipseldienst

F. Renssen
Hoofdweg 396
9765 CT Paterswolde
050 – 364 16 10
knipseldienst@groningen.ngv.nl

Kinnen wie joe helpen?		Computer algemeen	Contactdienst	Genealogie beginners	Genealogie gevorderden	HazaData	Heraldiek	Internet	Kadaster	Militairen (Staats leger)	NGV algemeen	Notarieel	ProGen
J.W.H. van Campen	050 – 501 82 14			✓	✓					✓			
Ir. A. Daas	050 – 309 22 93						✓						
H.J.E. Hartog	050 – 525 33 33			✓	✓						✓		
G.W. Kuijk	050 – 403 15 97					✓			✓			✓	
M.J. de Lange	058 – 280 24 85			✓	✓	✓					✓		
P. Molema	079 – 342 36 80	✓				✓		✓					
R.O. Roffel	050 – 577 04 01					✓							
A. Veldhuis	0511 – 47 58 98			✓	✓			✓					
T.K.J. Wagenaar	050 – 526 67 01		✓							✓			✓

GEMEENTELIJK INDELING 1811-1829 EN REGIO-INDELING

Roots@Groningen

ISSN-nummer: 1380-7277

Indien onbestelbaar: Eilko van der Laan, Mudaheerd 102,
9737 XD Groningen